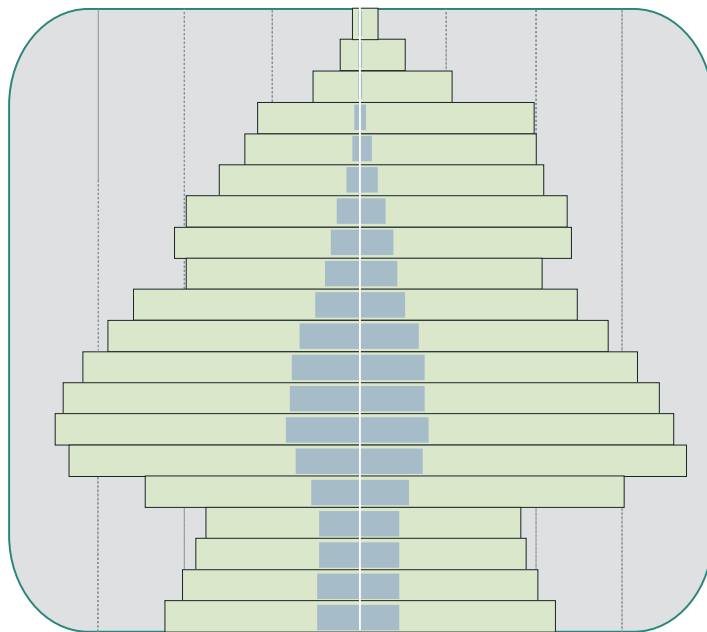

Helsingin ulkomaalaisväestö vuonna 2010

Lisätietoja

Asuminen Maija Vihavainen, p. 09 310 36398
Koulutus Sanna Ranto, p. 09 310 36408
Työllisyys Minna Salorinne, p. 09 310 36412
Väestö Tea Tikkanen, p. 09 310 36386
Sähköpostit etunimi.sukunimi@hel.fi

Toimittanut

Tea Tikkanen, puh. 09 310 36386

Sisällysluettelo

<i>Esipuhe</i>	
1. <i>Ulkomaan kansalaisten määrän kehitys</i>	1
2. <i>Ulkomaan kansalaisten kansalaisuudet</i>	4
3. <i>Ulkomaan kansalaisten ja koko väestön äidinkielet</i>	6
4. <i>Vieraskielisen väestön ennuste</i>	8
5. <i>Maahanmuuttajien erityisryhmät: pakolaiset ja paluumuuttajat</i>	10
6. <i>Ulkomaan kansalaisten muuttoliike</i>	12
6.1 Tulo- ja lähtömuutto ulkomaiden kanssa	12
6.2 Maan sisäinen muuttoliike Helsingin ja Suomen muiden alueiden välillä	13
6.3 Kokonaismuutto	14
7. <i>Ulkomaalaisten alueellinen sijoittuminen</i>	16
8. <i>Ulkomaalaisen väestön ikärakenne</i>	21
9. <i>Perheet ja syntyvyys</i>	23
10. <i>Asuminen</i>	26
11. <i>Työllisyys ja työttömyys</i>	28
12. <i>Koulutustaso ja opiskelu</i>	35
13. <i>Tiivistelmä</i>	38
<i>Lähteet</i>	39
<i>Käsitteet ja luokitukset</i>	39

Esipuhe

Helsingin ulkomaalaisväestö vuonna 2010-julkaisuun on koottu tilastoja Helsingin ulkomaan kansalaisten ja ulkomaalaistaustaisten väestörakenteesta, työssäkäynnistä, asumisesta ja koulutuksesta. Julkaisun lopussa on kuvattu aiheeseen liittyviä käsitteitä.

Julkaisun toteutuksesta ja toimittamisesta on vastannut valt.yo Annukka Sivula. Työhön ovat osallistuneet myös Tea Tikkanen, Maija Vihavainen, Virva Kuparinen, Minna Salorinne ja Sanna Ranto.

Syyskuussa 2010

Leila Lankinen
tietohuoltopäällikkö

1. Ulkomaan kansalaisten määrän kehitys

Helsingiläisistä 7,2 prosenttia oli ulkomaan kansalaisia vuodenvaihteessa 2009/2010. Yhteensä ulkomaan kansalaisia oli 41 735 henkeä. Heidän lisäksi 20 522 helsinkiläistä on ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia. Ulkomaan kansalaiset ja ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset muodostavat ulkomaalaistausten ryhmän. Helsingiläisistä 10,7 prosenttia oli ulkomaalaistaustaisia eli yhteensä 62 257 henkilöä.

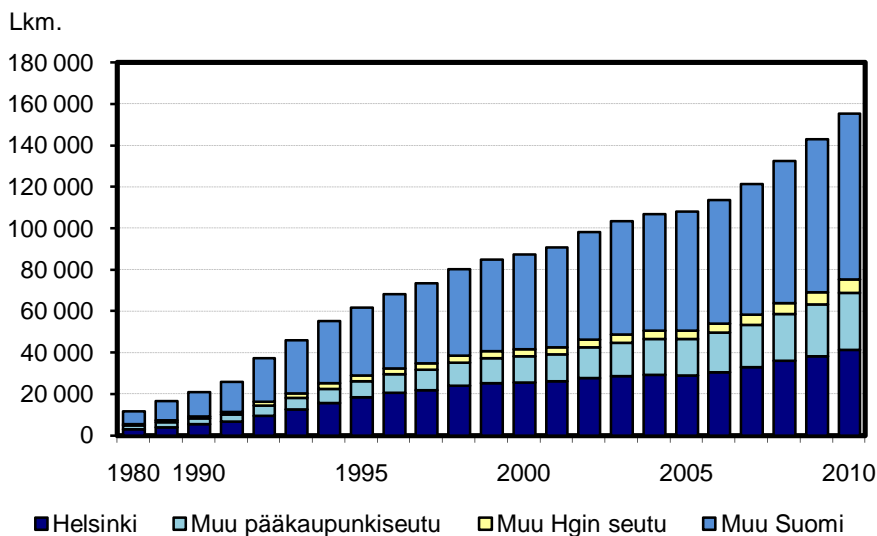
Helsingin seudulla ulkomaan kansalaisia oli 75 596 eli 5,7 prosenttia väestöstä. Koko maassa asui yhteensä 155 705 ulkomaan kansalaista eli 2,9 prosenttia koko Suomen väestöstä. Koko maan ulkomaalaisista 26,8 prosenttia asui Helsingissä, muualla pääkaupunkiseudulla 17,7 prosenttia ja muualla Helsingin seudulla 4,1 prosenttia.

Helsingin seudulla asui siis lähes joka toinen ulkomaan kansalainen.

Vuonna 2009 ulkomaan kansalaisten määrä kasvoi 3 081 henkilöllä Helsingissä. Kasvu oli 710 henkilöä enemmän kuin vuoden 2008 aikana. Edellisvuoteen verrattuna kasvua tuli 8,0 prosenttia. Helsingin seudulla määrä lisääntyi 6 126 henkilöllä ja koko Suomessa 12 449 henkilöllä. Myös Helsingin seudulla ja koko maassa määrät kasvoivat enemmän kuin edellisenä vuonna.

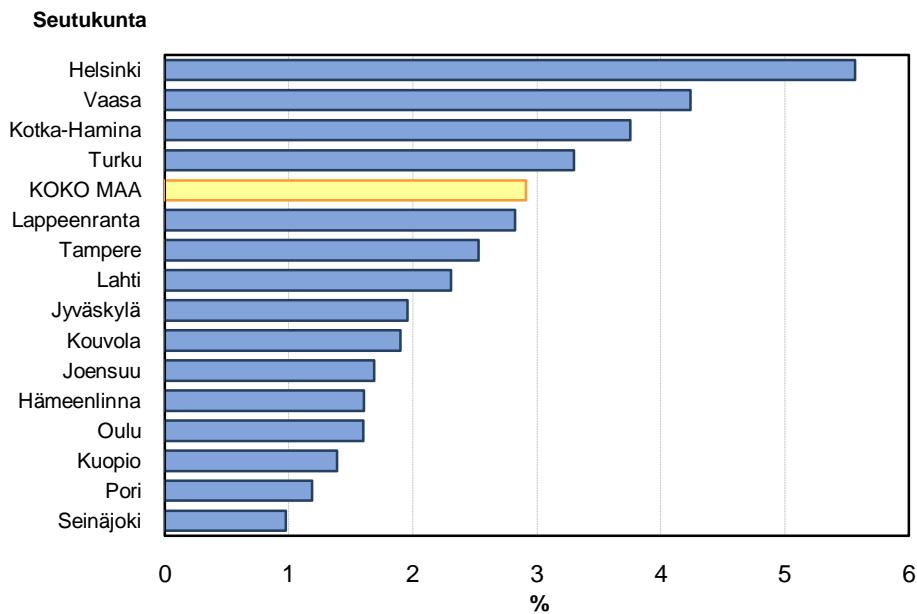
Vuodesta 1990 vuoteen 2010 ulkomaan kansalaisten määrä Helsingissä on kasvanut yli 36 000 henkilöllä eli yli seitsenkertaistunut. 2000-luvulla ulkomaan kansalaisten määrä on kasvanut lähes 16 000 henkilöllä.

Kuvio 1. Ulkomaan kansalaiset Helsingissä ja vertailualueilla 1.1.1980 – 2010

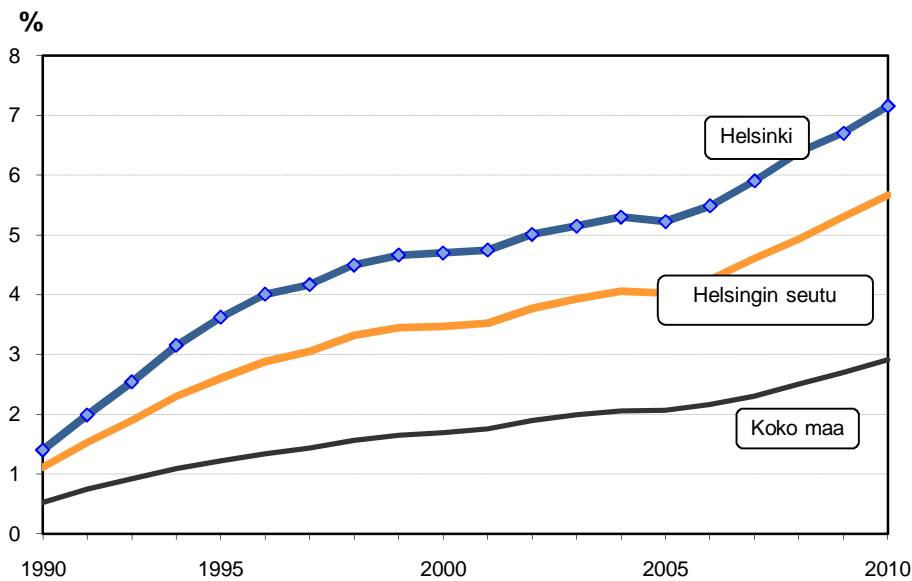
Lähde: Tilastokeskus

**Kuvio 2. Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä väkiluvultaan suurimmissa seutukunnissa vuoden-
vaihteessa 2009/2010**

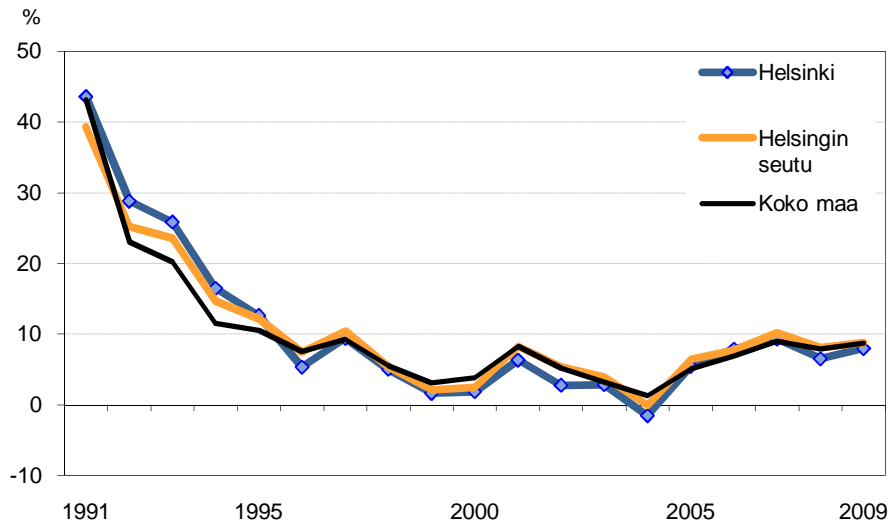

Helsingin seutukunta = Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Siuntio, Tuusula, Vantaa
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 3. Ulkomaan kansalaisten osuus Helsingin, Helsingin seudun sekä koko maan väestöstä 1.1.1991–2010

Helsingin seutu = Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa, Vihti
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 4. Ulkomaan kansalaisten määrän muutos Helsingissä, Helsingin seudulla ja koko maassa vuosina 1991–2009

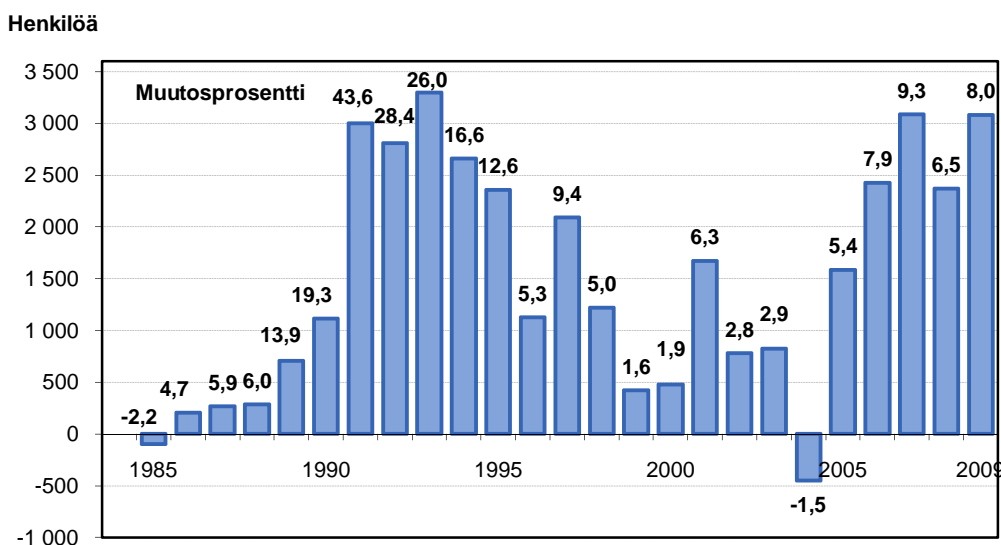
Lähde: Tilastokeskus

1990-luvun alusta lähtien ulkomaan kansalaisten määrä on kasvanut nopeasti Helsingissä. Vuonna 1990 inkerinsuomalaisille luvattiin paluumuuttajien asema ja tämä lisäsi muuttota Suomeen. Myös Somalian suuret pakolaismäärät samana aikana kasvattivat ulkomaan kansalaisten määrää. Vuosina 1993 ja 1994 Jugoslaviasta pakolaisina lähteneistä osa päätyi myös Suomeen.

Ulkomaan kansalaisten määrän kasvua voi selittää yleisesti Suomen kansainvälistymisellä, jota Suomen EU-jäsenyys vuonna 1995 vauhditti. Helsingissä ulkomaan kansalaisten määrä viisinkertaistui 1990-luvun aikana. Suurin kasvu ajoittui 1990-luvun alkupuolelle. 1990-luvun alun nopean kasvun jälkeen ulkomaan kansalaisten

määrän kasvu on tasoittunut niin Helsingissä, sen seudulla kuin koko maassakin. Kasvun hidastumiseen on vaikuttanut Suomen kansalaisuuden saaminen.

Vuoden 2009 aikana Suomen kansalaisuuden sai Helsingissä 858 ulkomaan kansalaista, mikä on 856 vähemmän kuin vuonna 2008. Suurimmat Suomen kansalaisuuden saaneet ryhmät vuonna 2009 olivat venäläiset, somalialaiset, virolaiset, iranilaiset, afganistanilaiset ja irakilaiset. Koko Suomessa kansalaisuuden sai 3 413 Suomessa vakituisesti asunutta ulkomaan kansalaista, mikä on noin 3 250 vähemmän kuin vuonna 2008. Vuosina 2001–2009 Suomen kansalaisuus on myönnetty Helsingissä noin 11 600 henkilölle.

Kuvio 5. Ulkomaan kansalaisten määrän muutos lukumääränä sekä prosentteina vuosina 1985–2009

Lähde: Tilastokeskus

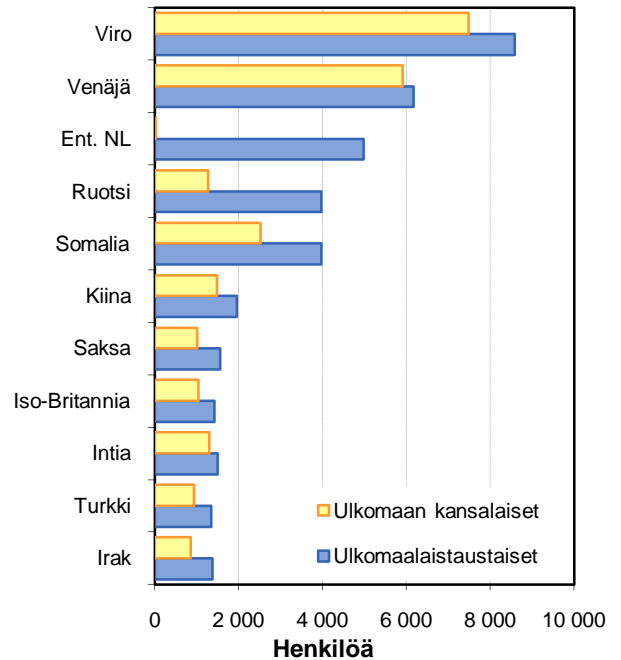
2. Ulkomaan kansalaisten kansalaisuudet

Helsingin ulkomaan kansalaiset edustavat noin 166 eri kansalaisuutta. Ulkomaan kansalaisista suurin ryhmä on virolaiset, joita oli 7 482 henkilöä. Selvästi toiseksi suurin ryhmä oli venäläiset, joita oli 5 918 henkilöä. Kolmanneksi suurin ryhmä on somalialaiset, joiden määrällinen kasvu on hiipunut 1990-luvun puolivälistä lähtien, johon yhtenä syynä on Suomen kansalaisuuden saanti. Virolaiset ja venäläiset ovat vaihtaneet kansalaisuuttaan Suomeen, mutta heidän tulomuuttonsa on kuitenkin edelleen niin vilkasta, ettei heidän kansalaisuusmääränsä ole laskenut.

Ulkomaan kansalaisista 36,8 prosenttia oli EU-maista ja 18,7 prosenttia muualta Euroopasta. Aasialaisia oli 23,9 prosenttia ja afrikkalaisia 14,0 prosenttia. Pohjoisamerikkalaiset muodostavat 2,6 prosentin osuuden ja eteläamerikkalaiset ja karibialaiset 2,2 prosentin osuuden

Tarkasteltaessa ulkomaalaistilastoja on otettava huomioon ulkomaan kansalaisten ja syntymämaan välinen ero. Vuodenvaihteessa 2009/2010 ruotsalaistaustaisia asui Helsingissä 3 976 henkilöä, mutta Ruotsin kansalaisuus oli vain 1 268 henkilöllä. Suurin osa tästä selittyy Suomen kansalaisilla, jotka ovat syntyneet Ruotsissa ja muuttaneet myöhemmin takaisin Suomeen. Myös

Kuvio 6. Helsingin suurimmat ulkomaalaisryhmät vuodenvaihteessa 2009/2010

Lähde: Tilastokeskus

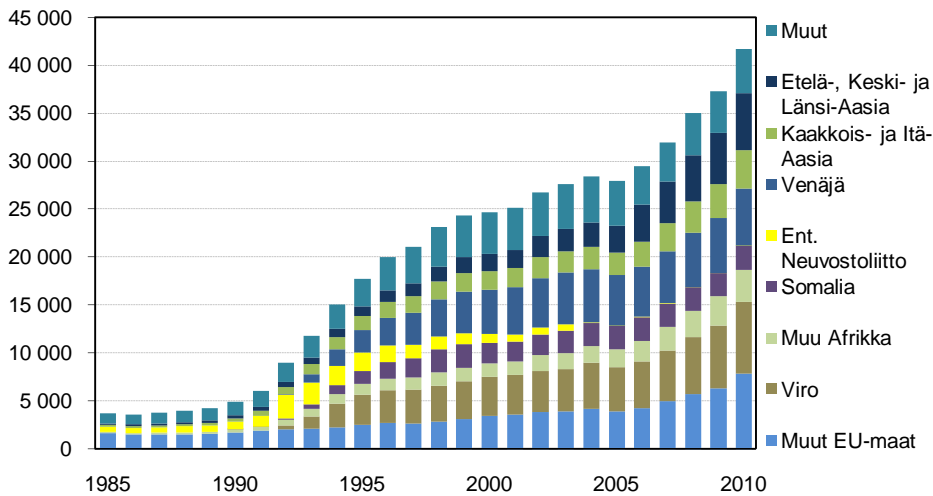
Helsingin venäläisten määrää tarkasteltaessa on hyvä huomioida kansalaisuuden ja syntymämaan välinen ero. Venäjän kansalaisia oli 5 918 henkilöä, mutta todellisuudessa venäläistaustaisia on enemmän, sillä entisessä Neuvostoliitossa syntyneitä oli 4 977, jotka ovat lähinnä inkeriläisiä paluumuuttajia ja heidän perheenjäseniään.

Taulukko 1. Helsingin ulkomaalaistaustaiset kansalaisuuden ja syntymämaan mukaan vuodenvaihteessa 2009/2010

Maaryhmä	Ulkomaalais- taustaiset yhteensä	Ulkomaan kansalaiset	Ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset
Ulkomaat yhteensä	62 257	41 735	20 522
Eurooppa	35 218	23 186	12 032
EU-maat	21 506	15 377	6 129
<i>Viro</i>	8 586	7 482	1 104
<i>Ruotsi</i>	3 976	1 268	2 708
<i>Saksa</i>	1 561	1 012	549
<i>Iso-Britannia</i>	1 422	1 044	378
Muu Pohjois- ja Länsi-Eurooppa	583	351	232
Muu Eurooppa	13 129	7 458	5 671
<i>Venäjä</i>	6 173	5 918	255
<i>Entinen Neuvostoliitto</i>	4 977	24	4 953
Afrikka	8 765	5 860	2 905
Pohjois-Afrikka	1 470	802	668
Länsi-, Keski- ja Etelä-Afrikka	2 313	1 852	461
Itä-Afrikka	4 982	3 206	1 776
<i>Somalia</i>	3 973	2 526	1 447
Pohjois-Amerikka	1 676	1 087	589
<i>Yhdysvallat</i>	1 295	875	420
Latinalainen Amerikka ja Karibia	1 442	923	519
Aasia	13 837	9 968	3 869
Länsi- ja Keski-Aasia	4 518	2 781	1 737
<i>Irak</i>	1 379	856	523
<i>Turkki</i>	1 356	934	422
<i>Iran</i>	815	432	383
Itä-Aasia	2 691	2 148	543
<i>Kiina</i>	1 958	1 488	470
Kaakkois-Aasia	2 770	1 907	863
<i>Thaimaa</i>	1 007	804	203
<i>Vietnam</i>	932	496	436
Etelä-Aasia	3 858	3 132	726
<i>Intia</i>	1 495	1 308	187
Australia ja Oseania	375	242	133
Valtioton ja tuntematon	944	469	475

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 7. Ulkomaan kansalaiset kansalaisuuden mukaan Helsingissä 1.1.1985–2010

Lähde: Tilastokeskus

3. Ulkomaan kansalaisten ja koko väestön äidinkielet

Ulkomaan kansalaisten yleisin kieli on venäjä. Helsingin ulkomaan kansalaisista lähes viidennes on venäjänkielisiä. Vironkieliset ovat selvästi toiseksi suurin ryhmä. Englantia äidinkielenään puhuvia on kolmanneksi eniten. Ulkomaan kansalaisista 3,9 prosenttia puhuu äidinkielenään suomea. Enemmistö heistä on sellaisten maiden kan-

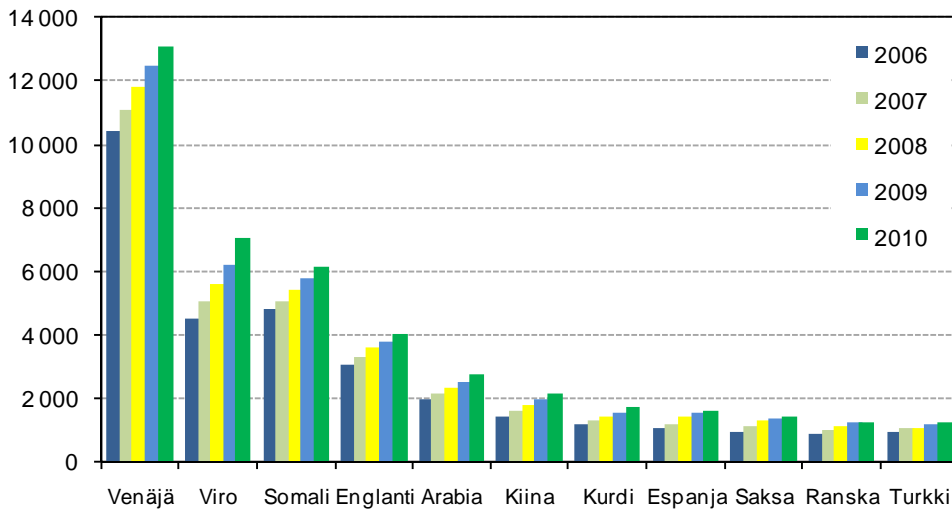
salaisia, joissa suomalaisia on asunut paljon kuten Ruotsi, Yhdysvallat, Australia ja Neuvostoliitto. Etenkin runsas paluumuutto entisen Neuvostoliiton alueelta, Venäjältä ja Virosta on nostanut suomenkielisten määrää ulkomaan kansalaisten parissa.

Taulukko 2. Ulkomaan kansalaiset ja koko väestö äidinkielen mukaan Helsingissä vuodenvaihteessa 2009/2010

Äidinkieli	Henkilöä	%	Äidinkieli	Henkilöä	%
Ulkomaan kansalaiset	41 735	100	Koko väestö	583 350	100
Suomi	1 620	3,9	Suomi	488 527	83,7
Ruotsi	897	2,1	Ruotsi	35 198	6,0
Venäjä	7 494	18,0	Muut kielet yhteensä	59 625	10,2
Viro	6 079	14,6	<i>Venäjä</i>	13 106	2,2
Englanti	3 063	7,3	<i>Viro</i>	7 038	1,2
Somali	2 612	6,3	<i>Somali</i>	6 168	1,1
Kiina	1 523	3,6	<i>Englanti</i>	4 060	0,7
Arabia	1 302	3,1	<i>Arabia</i>	2 753	0,5
Espanja	1 228	2,9	<i>Kiina</i>	2 194	0,4
Saksa	1 089	2,6	<i>Kurdi</i>	1 713	0,3
Ranska	934	2,2	<i>Espanja</i>	1 647	0,3
Kurdi	895	2,1	<i>Saksa</i>	1 424	0,2
Thai	788	1,9	<i>Ranska</i>	1 263	0,2
Turkki	691	1,7	<i>Turkki</i>	1 262	0,2
Muu	11 520	27,6	<i>Vietnam</i>	1 109	0,2
			<i>Muu</i>	15 888	2,7

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 8. Helsingin suurimpien vieraskielisten kieliryhmien kehitys 1.1.2006–2010

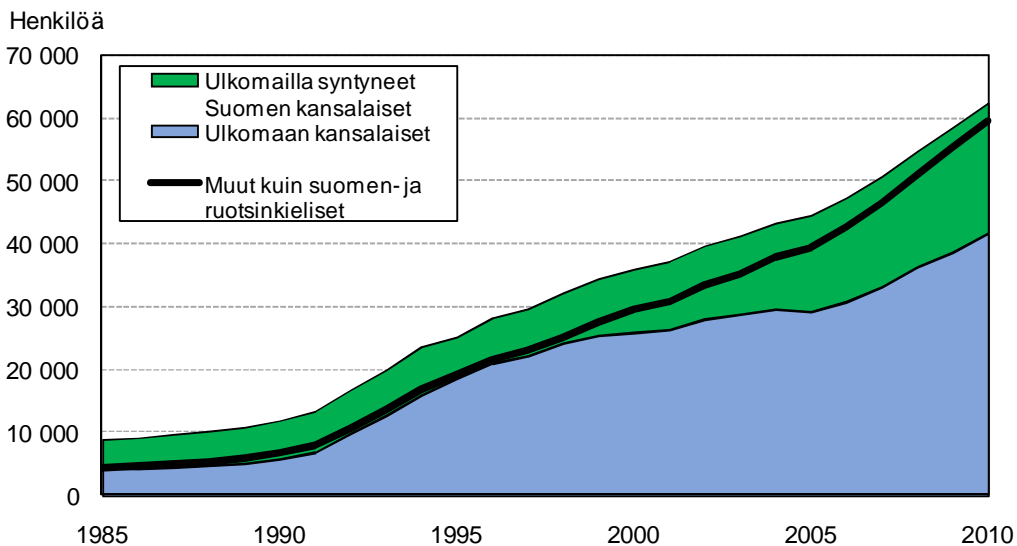

Lähde: Tilastokeskus

Kaikista Helsingin vakituisista asukkaista vieraskielisiä oli 59 573 henkilöä, mikä on 10,2 prosenttia koko väestöstä. Selvästi yleisin vieraskieli on venäjä. Äidinkielenään sitä puhui 13 106 henkilöä. Seuraavaksi suurimmat ryhmät ovat viron- ja somalinkieliset. Kolme suurinta kieliryhmää muo-

dostavat yli 44 prosenttia koko vieraskielisistä. Suurehkoja kieliryhmiä Helsingissä ovat myös englantia ja arabiaa puhuvien ryhmät.

Kuvio 9. Ulkomaalaistaustaiset ja vieraskieliset Helsingissä 1.1.1985–2010

Lähde: Tilastokeskus

2000-luvun aikana vieraskielisten määrä on kasvanut Helsingissä noin 30 000 hengellä, mikä merkitsee määrän kaksinkertaistumista. Viime vuonna vieraskielisten määrä kasvoi yli 4 300 henkilöllä, mikä on vajaa 100 enemmän kuin vuonna 2008. Vieraskielisten väestön määrä

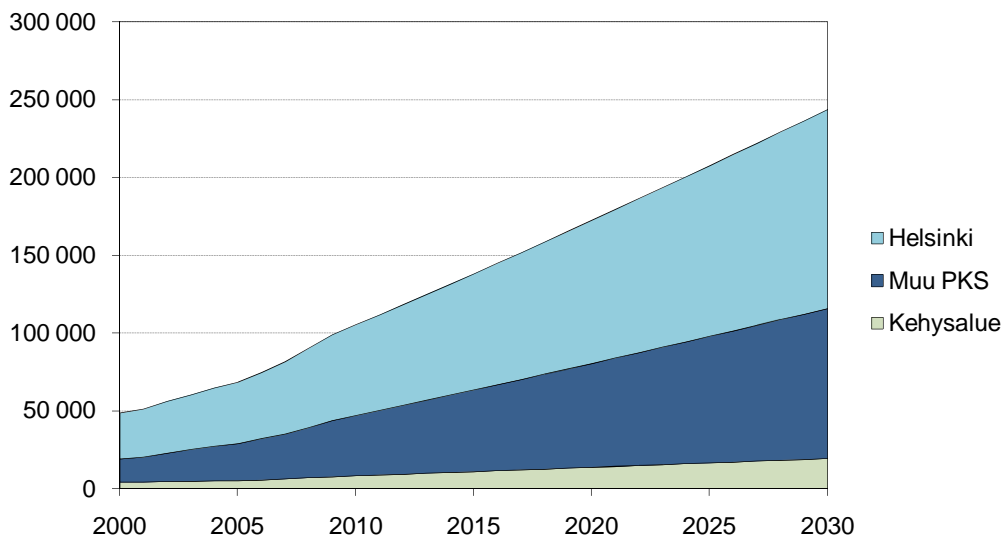
kasvaa nopeammin kuin ulkomaan kansalaisten määrä. Tämä johtuu osittain siitä, että vuosittain Helsingissä Suomen kansalaisuuden saa 1 000 – 2 000 ulkomaan kansalaista ja Helsingistä myös muuttaa ulkomaalaisia enemmän seudun muihin kuntiin kuin seudulta Helsinkiin.

4. Vieraskielisen väestön ennuste

Helsingin ja Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste on laadittu pääkaupunkiseudun kuntien tilasto- ja tutkimusyksikköjen yhteistyönä. Ennusteessa on käytetty vieraskielisyyttä ulkomaalaisuuden määrittelyyn, koska kieli on kansalaisuutta tavallisempi väestötilastojen muuttuja. Lisäksi henkilön äidinkieli pysyy yleensä muuttumattomana, kun taas kansalaisuus muuttuu.

Vieraskielisen väestön määrän ennustetaan kasvavan noin 68 000 henkilöllä vuoteen 2030 mennessä Helsingissä. Tuolloin Helsingissä asuisi taustaltaan vieraskielisiä 128 000 eli 19,3 prosenttia asukkaista. Helsingin seudulla vieraskielisiä asuisi 243 000 henkeä eli 15,3 prosenttia asukkaista.

Kuvio 10. Vieraskielinen väestö Helsingin seudulla 1.1.2000–2009 ja ennuste 2010–2030

Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus

0-6-vuotiaita lapsia, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame, asuu Helsingissä vuoden 2010 alussa 5 100. Heidän määränsä kasvaa vuoteen 2020 mennessä 8 300:een ja vuoteen 2030 mennessä 10 400:aan. Vieraskielisten lasten osuus kaikista 0-6-vuotiaista kasvaa nykyisestä 13 prosentista 22 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

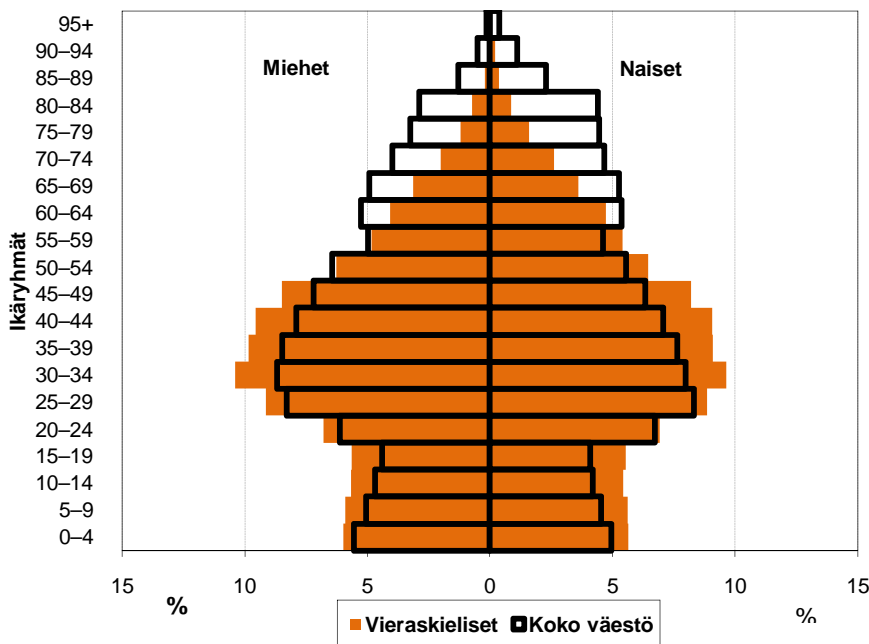
Peruskouluikäisiä 7-15-vuotiaita vieraskielisiä asuu Helsingissä nyt 5 900. Heidän määränsä kasvaa vuoteen 2020 mennessä 9 000:een ja vuoteen 2030 mennessä 12 900:aan. Osuus koko ikäluokasta lähes kaksinkertaistuu nykyisestä 13 prosentista 24 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Helsingin työikäisen väestön määrä kasvaa seudun yleisen väestöennusteen mukaan noin

16 500 henkilöllä vuoteen 2030 mennessä lähinnä vieraskielisen väestön ansiosta. Vieraskielisen 18–64-vuotiaan väestön määrän ennustetaan kasvavan nykyisestä 44 300 henkilöstä 91 100 henkilöön vuoteen 2030 mennessä, kun taas ns. kantaväestön 18–64 -vuotiaiden määrä vähenee noin 30 200 henkilöllä vuoteen 2030 mennessä ja kääntyy laskuun jo vuoden 2011 aikana.

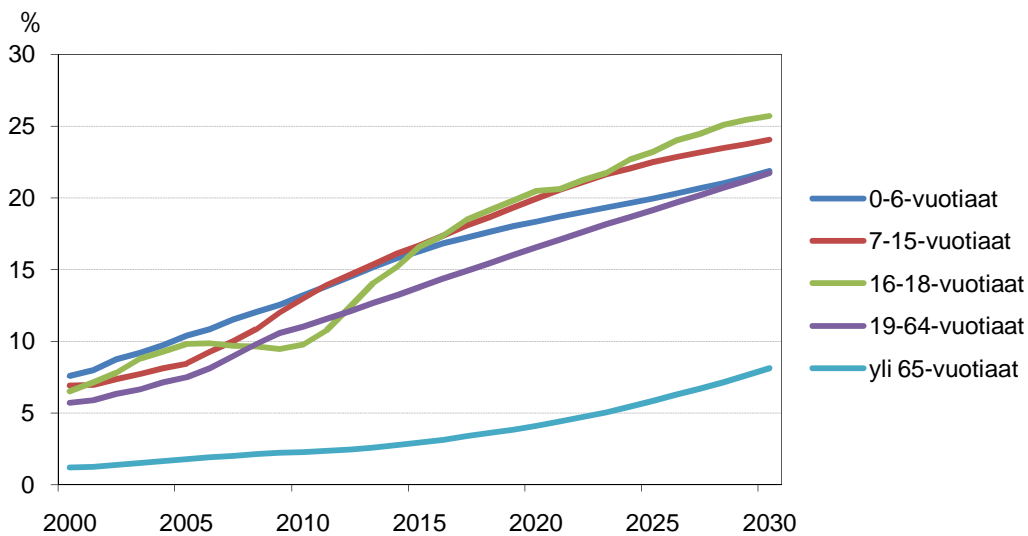
Koska vieraskielisten ikärakenne on nuorempi kuin kantaväestön, kohentuu demografinen huoltosuhte jonkin verran vieraskielisten määrän kasvaessa. Vuonna 2030 huoltosuhteen ennustetaan olevan 0,52 huollettavaa työkäistä kohden, kun se kotimaankielisen väestön osalta olisi 0,57. Vieraskielisten eläkeikäisten, yli 65-vuotiaiden osuus nousee ennusteen mukaan 8 800 hengellä noin kahdeksaan prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Kuvio 11. Koko väestön ja vieraskielisten ikärakenne Helsingissä vuonna 2030, ennuste

Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus

Kuvio 12. Vieraskielinen väestö ikäryhmittäin Helsingissä 2000–2009 ja ennuste 1.1.2010–2030, osuus koko ikäryhmästä %

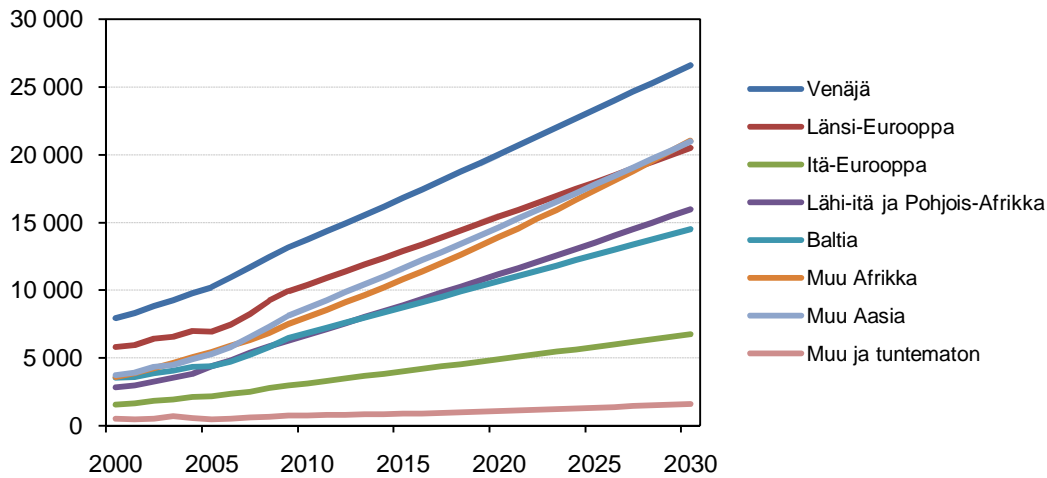
Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus

Vuoteen 2030 mennessä kasvaa Helsingissä venäjänkielisten määrä noin 13 000 hengellä, jolloin venäjänkielisiä on 26 500 henkeä. Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan ryhmä kasvaa 9 000 hengellä 16 000:een ja muun Afrikan ryhmä kasvaa 13 000

hengellä 21 000:een. Muun Aasian kieliryhmässä väkiluku kasvaa 12 500 hengellä 21 000:een. Länsi-Euroopan kieliryhmän kasvu on 10 000 henkeä ja Baltian kieliryhmän 7 500.

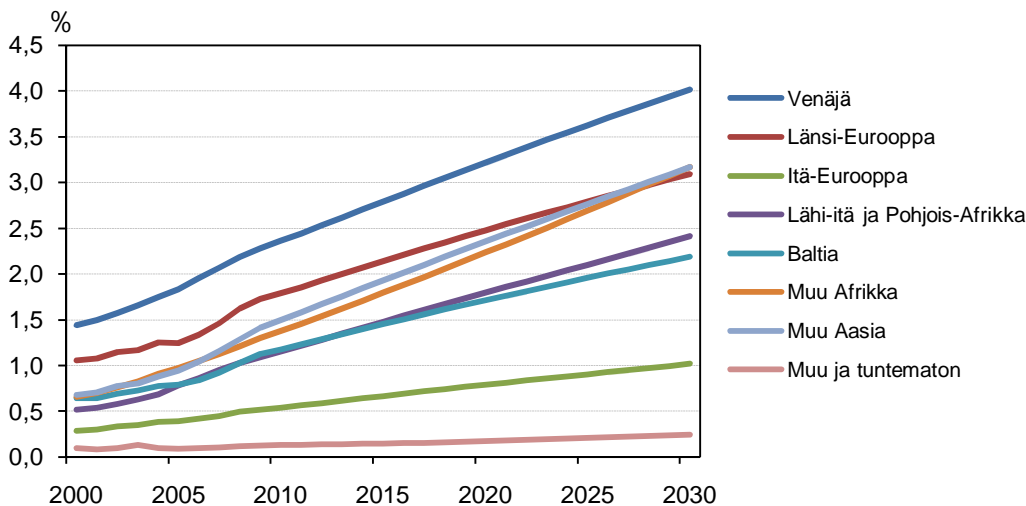
Kuvio 13. Vieraskielinen väestö kieliryhmittäin Helsingissä 1.1.2000–2009 ja ennuste 1.1.2010–2030, lukumäärä ja osuus koko väestöstä, %

Lkm

Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus

Osuus, %

Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus

5. Maahanmuuttajien erityisryhmät: pakolaiset ja paluumuuttajat

Vuosina 1973–2009 on Suomeen muuttanut pakolaisena 34 380 henkilöä, joista osa on saattanut muuttaa pois Suomesta. Vieraskielisestä väestöstä pakolaisia on siis vain pieni osa. Helsinki on vastaanottanut vuosina 1991–2009 yhteensä 4 393 pakolaista ensimmäisenä sijoituskuntana. Helsingin vastaanottamat pakolaiset käsittävät 13,8 prosenttia koko maassa tänä aikana turvapaikan saaneista pakolaisista. Suomessa kaiken kaikkiaan 156 kuntaa on vastaanottanut pakolaisia. Vuonna 2009 ensimmäisenä sijoituskuntana oli yhteensä 55 kuntaa.

Vuonna 2009 Helsinki oli 300 henkilölle ensimmäinen sijoituskunta. Heistä selvästi yli puolet oli perheen yhdistämisiä ja runsas kolmannes myönteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita. Kiintiöpakolaisia oli Helsingin vastaanottamissa pakolaisissa 11. Monet pakolaiset muuttavat myöhemmin ensimmäisestä sijoituskunnastaan maan sisällä, pääasiallisesti isompiin kaupunkeihin. Helsingin pakolaistaustaisten määrän arvioidaan olevan huomattavasti suurempi kuin mitä alun perin vastaanotettujen pakolaisten määrä on.

Taulukko 3. Suomen ja Helsingin vastaanottamat pakolaiset ja vuosina 1991–2009

Vuosi	Suomen vastaanottamat pakolaiset ¹⁾	Helsingin vastaanottamat pakolaiset ¹⁾	osuus, % koko maasta
		1. sijoituskuntana	
1991	1 366	233	17,1
1992	2 349	465	19,8
1993	3 689	435	11,8
1994	1 412	277	19,6
1995	1 415	290	20,5
1996	1 193	136	11,4
1997	1 406	257	18,3
1998	958	143	14,9
1999	1 189	75	6,3
2000	1 212	112	9,2
2001	1 857	191	10,3
2002	1 558	220	14,1
2003	1 202	154	12,8
2004	1 662	198	11,9
2005	1 501	176	11,7
2006	1 142	115	10,1
2007	1 793	223	12,4
2008	2 219	393	17,7
2009	2 611	300	11,5
Yhteensä	31 734	4 393	13,8

¹⁾ turvapaikan saaneet pakolaiset

Lähde: Sisäasiainministeriö

Paluumuuttajina Suomeen on ennen 1990-lukua tullut lähinnä entisiä Suomen kansalaisia. Neuvostoliiton hajoamisen myötä inkerinsuomalaisille ryhdyttiin antamaan paluumuuttajastatus. Paluumuuttajia on tullut Suomeen 1990-luvun alusta lähtien noin 30 000 henkilöä. 1990-luvun alun Suomen vastaanottamien paluumuuttajamääristä ei ole tarkkoja tilastoja (1990-luvun alussa paluumuuttajia tuli maahan tavallisilla turistiviisumeilla; etnisen alkuperän mukaan ei Suomessa tilastoida), ja juuri 1990-luvun alussa

tulivat isoimmat paluumuuttajamäärät. 1990-luvun puolivälistä paluumuuttajien määrä on laskenut, etenkin Virosta.

Helsinki on vastaanottanut 1990-luvulla ja 2000-luvun aikana vajaa 9 000 paluumuuttajaa. Muuttotrendi on sama kuin koko Suomeen suuntautuvassa muutossa; 1990-luvun alun vuodet olivat suurimpia paluumuuttovuosia, ja niiden jälkeen muutto on hiipunut.

6. Ulkomaan kansalaisten muuttoliike

6.1 Tulo- ja lähtömuutto ulkomaiden kanssa

Vuonna 2009 ulkomailta muutti yhteensä 6 578 henkilöä Helsinkiin. Näistä ulkomaan kansalaisia oli 4 690, eli 71,3 prosenttia kaikista Helsinkiin ulkomailta muuttaneista. Helsinkiin muuttaneiden ulkomaan kansalaisten määrä on yli 760 henkeä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vuonna 2006 muuttojen määrä kasvoi yli 1990-luvun alun ulkomaan kansalaisten korkeana pidetyn tulomuuton määrän. Vuosina 2006–2009 ulkomaan kansalaisia muutti Helsinkiin vuosittain keskimäärin 4 677, mikä on yli 1 400 henkilöä enemmän kuin 1990-luvun alussa.

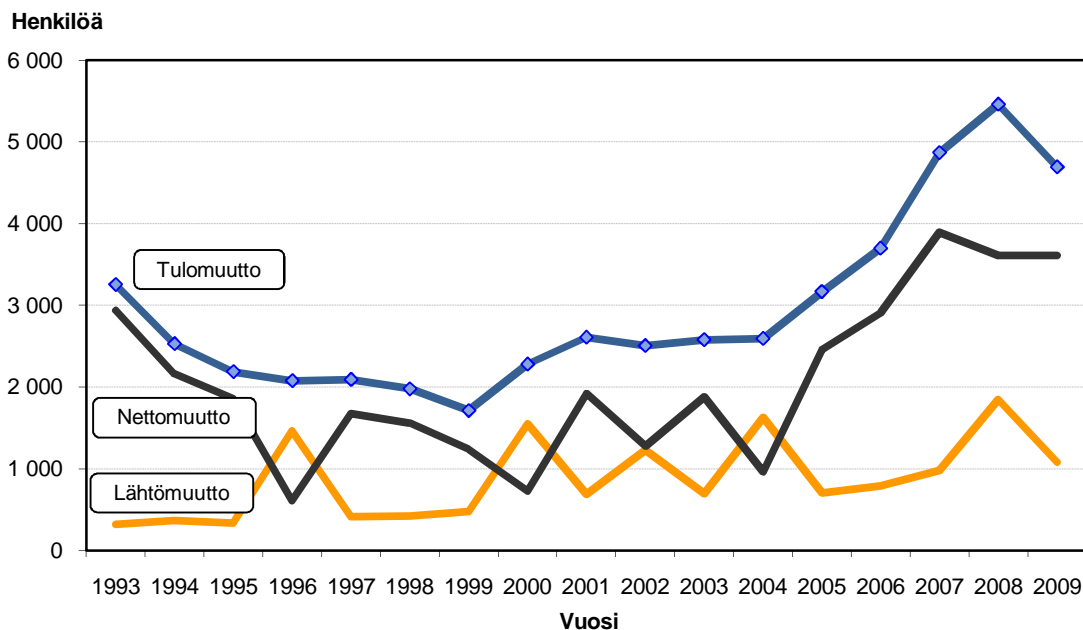
Lähtömuuttomäärät vaihtelevat vuosittain enemmän kuin tulomuuttojen määrät. Suuret vaihtelut johtuvat vaalivuosina tehtävästä väestörekisterin tarkastamisesta, jolloin ilmoittamattomat lähtömuutot kirjataan. Tämän vuoksi vaalivuosien ulkomaan kansalaisten lähtömuutot ovat poikkeuksellisen korkeita. Viime vuosina ulko-

maan kansalaisten lähtömuuttajien määrä on vaihdellut noin seitsemänsadan ja yli 1 800 muuttajan välillä.

Vuonna 2009 Helsingistä ulkomaille muutti 3 117 henkilöä. Ulkomaan kansalaisia heistä oli 1 078, eli 34,6 prosenttia, mikä on 10,7 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Voimakas vaihtelu johtuu edellä mainitusta vaalien yhteydessä tehdystä väestörekisterin tarkastamisesta.

Ulkomailta Helsinkiin muuttaneita ulkomaan kansalaisia oli yhteensä 50 259 vuosina 1993–2009 ja Helsingistä ulkomaille muuttaneita 14 976 henkilöä. Helsinki on saanut siis runsaasti muuttovoittoa ulkomaan kansalaisten siirtolaisuudesta. Vuodesta 1993 lähtien nettomuuttoa on kertynyt 35 283 henkilön verran.

Kuvio 14. Ulkomaan kansalaisten tulo-, lähtö- ja nettomuutto ulkomaiden ja Helsingin välillä vuosina 1993–2009

Lähde: Tilastokeskus

Vuonna 2009 Helsinkiin ulkomailta muuttaneista ulkomaan kansalaisista 42,2 prosentilla lähtömaana oli EU-maa ja 12,2 prosentilla EU:n ulkopuolinen Eurooppa. Keski- ja Länsi-Aasiasta tulleiden osuus oli 17,3 prosenttia, Afrikasta 9,5 prosenttia ja Kaakkois- ja Itä-Aasiasta tulleiden 11,5 prosenttia.

Vuonna 2009 ulkomaan kansalaisten tulomuuttajista 0-15-vuotiaita oli 13,2 prosenttia, 43,5 prosenttia oli iältään 16–29-vuotiaita, ja 32,8 prosenttia oli 30–44-vuotiaita.

Ulkomailta Helsinkiin muuttaneista 54,4 prosenttia oli eurooppalaisia. Eurooppalaisten osuus kaikista muuttajista on laskenut 1990-luvun alun noin 65 prosentista. Tuolloin suurin osa eurooppalaisista muuttajista tuli entisen Neuvostoliiton alueelta. 2000-luvulla muista Euroopan maista tulevien muuttajien määrä on kasvanut. Aasialais-

ten osuus muuttajista on noussut tasaisesti. 1990-luvun alussa muuttajista vajaa viidennes oli aasialaisia, kun 2000-luvulla neljännes oli Aasiasta. Afrikkalaisten osuus muuttajista on ollut nykyisin 10–11 prosenttia.

Vuonna 2009 Helsingistä ulkomaille muuttaneista ulkomaan kansalaisista 62,2 prosenttia muutti EU-maihin, 6,6 prosenttia muualle Eurooppaan ja 9,1 prosenttia Pohjois-Amerikkaan. Kaakkois- tai Itä-Aasiaan muutti 7,5 prosenttia ja Keski- tai Länsi-Aasiaan 9,6 prosenttia.

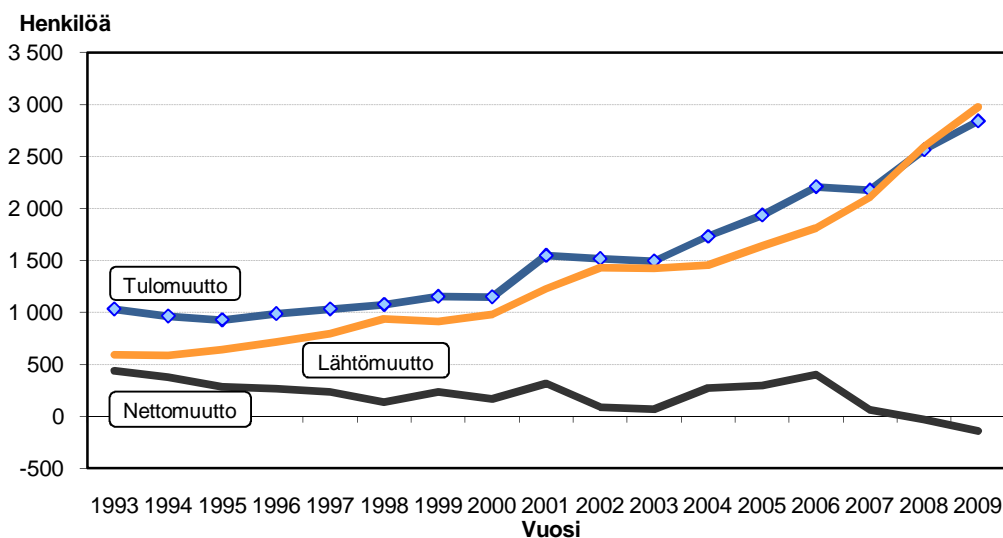
Vuonna 2009 ulkomaalaisista lähtömuuttajista 0-15-vuotiaita oli 11,2 prosenttia, 31,5 prosenttia oli iältään 16–29-vuotiaita ja 42,9 prosenttia oli 30–44-vuotiaita. 45–64-vuotiaita oli 13,5 prosenttia. Sekä tulo- että lähtömuuttajissa yli 65-vuotiaiden muuttajien määrät ovat pienet.

6.2 Maan sisäinen muuttoliike Helsingin ja Suomen muiden alueiden välillä

Ulkomaan kansalaisten maan sisäinen muuttoliike muualta Suomesta Helsinkiin ja Helsingistä muualle Suomeen on vilkasta. Muualta maasta Helsinkiin on muuttanut vuosina 1993–2009 yhteensä 26 315 henkilöä ja Helsingistä muualle Suomeen 22 840 henkilöä. Tältä jaksolta Helsingin nettomuutto on siis positiivinen 3 475 henkilöllä. Maan sisäisessä muuttoliikkeessä ulkomaan kan-

salaisten lähtömuutot ovat kasvaneet 1990-luvun alusta nopeammin kuin tulomuutot. Vuodesta 1993 asti tarkasteltuna vuonna 2008 ulkomaan kansalaisten nettomuutto Helsingin ja muun Suomen välillä kääntyi negatiiviseksi ensimmäistä kertaa. Vuonna 2009 negatiivista nettomuuttoa kertyi 141 henkilön verran.

Kuvio 15. Ulkomaan kansalaisten tulo-, lähtö- ja nettomuutto Suomen muiden alueiden ja Helsingin välillä vuosina 1993–2009

Lähde: Tilastokeskus

Vuonna 2009 muualta Suomesta Helsinkiin muuttaneista ulkomaan kansalaisista eurooppalaisten osuus oli suurin, 43,2 prosenttia. EU-maiden kansalaisia muuttaneista ulkomaan kansalaisista oli 26,6 prosenttia. Enemmän kuin EU-maiden kansalaisia muuttaa muualta Suomesta Helsinkiin aasialaisia, joiden osuus oli peräti 32,5 prosenttia. Afrikkalaisia muuttajista oli 18,7 prosenttia. Virolaisten ja venäläisten osuus oli 15,5 ja 13,2 prosenttia.

Ikärakenteeltaan tulijat olivat nuoria. Yli puolet oli 16–29-vuotiaita ja lähes kolmannes 30–44-vuotiaita. 0-15-vuotiaiden osuus oli 7,8 prosenttia.

1990-luvulla muualta Suomesta Helsinkiin muuttaneista eurooppalaisia oli puolet. Venäläisten ja virolaisten tulomuutto on ollut erityisen vilkasta, ja se on kasvanut läpi vuosikymmenten. Myös aasialaisten tulomuuttajien määrä on kasvanut, ja vuonna 2009 heidän osuutensa oli jo yli 30 prosenttia. Afrikkalaisten osuus on laskenut 1990-luvun alun 30 prosentista viime vuosien noin 20

6.3 Kokonaisuutto

Helsingin ulkomaalaisten muuttoliikkeelle luonteenomaista on runsas tulomuutto ulkomailta sekä vilkas muuttoliike maan sisällä, jossa nettomuutto on jäänyt usein tasan. Monet ulkomailta tulevat muuttavat ensin Helsinkiin ja myöhemmin muualle Suomeen, suuri osa lähtömuuttoista kohdistuu muualle pääkaupunkiseudulle.

Yleisesti Helsingin ulkomaalaisväestö on hyvin muuttoaltista väestöä. Ulkomaalaisten muuttoalttiusluku oli 97 promillea. Muuttoalttiutta voidaan kuvata suhteuttamalla lähtömuuttojen lukumäärä kaupungin väestömäärään. Ulkomaalaisväestön suuri muuttoalttius selittyy ikärakenteen nuoruudella. Monet ulkomaalaiset ovat

prosentin osuuteen muuttajien lukumäärän pysyessä tasaisena.

Helsingistä muualle Suomeen muuttaneista ulkomaan kansalaisista EU-maiden kansalaisia oli 30,1 prosenttia vuonna 2009. Yhteensä eurooppalaisten osuus oli 44,4 prosenttia muuttaneista. Aasialaisten muuttoliike Helsingistä muualle Suomeen oli vilkasta kattaen 31,8 prosenttia muuttoista. Virolaiset ja venäläiset muuttavat Helsingistä muualle Suomeen vilkkaasti – virolaisten osuus oli 15,6 ja venäläisten 10,8 prosenttia. Myös afrikkalaiset muuttivat vilkkaasti – heidän osuutensa oli 17,2 prosenttia Helsingistä muualle Suomeen muuttajista. Lähtömuuttajissa ikärakenteen painotus on nuorissa aikuisissa, samoin kuin tulomuuttajissakin: 16–29-vuotiaita on lähes puolet. 0-15-vuotiaiden osuus muuttajista on 9,3 prosenttia.

lisäksi vain tietyn ajan Helsingissä esimerkiksi työn tai opiskelun vuoksi.

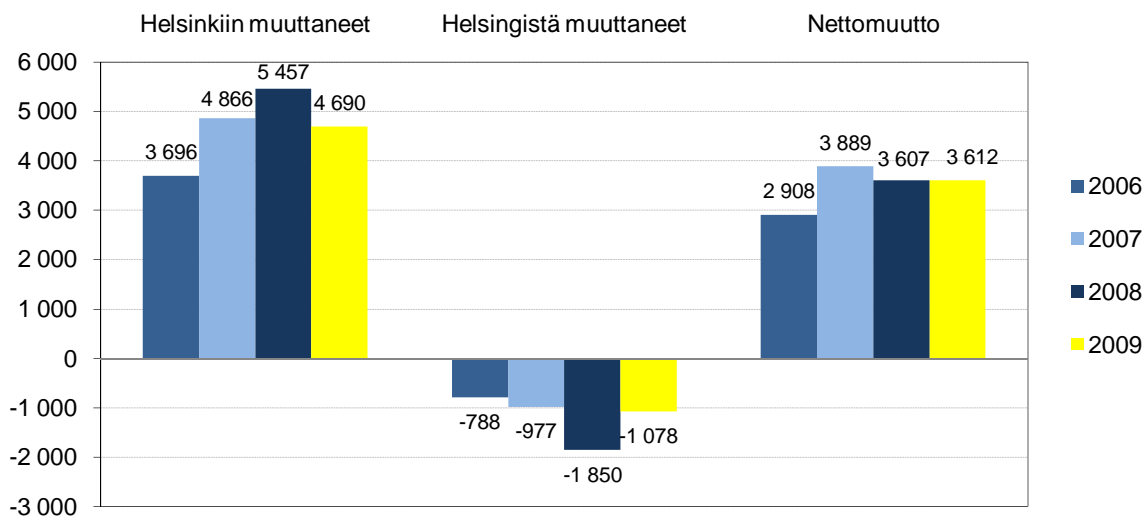
Kokonaisuuttoja vuonna 2009 tarkasteltaessa Helsinki sai isoimmat muuttovoitot EU-maiden kansalaisista. Kaikissa kansalaisuusryhmissä ulkomainen nettomuutto oli suurempaa kuin kotimainen nettomuutto.

Vuonna 2009 Helsinkiin muutti vieraskielisiä etenkin ulkomailta, mutta vieraskielisiä muuttajia tuli myös muualta Suomesta. Tulo- ja lähtömuutto olivat lähes yhtä suuria vieraskielisten osalta Helsingin ja pääkaupunkiseudun sekä muun Helsingin seudun välillä, Helsingin menettäessä hieman vieraskielisiä lähialueille.

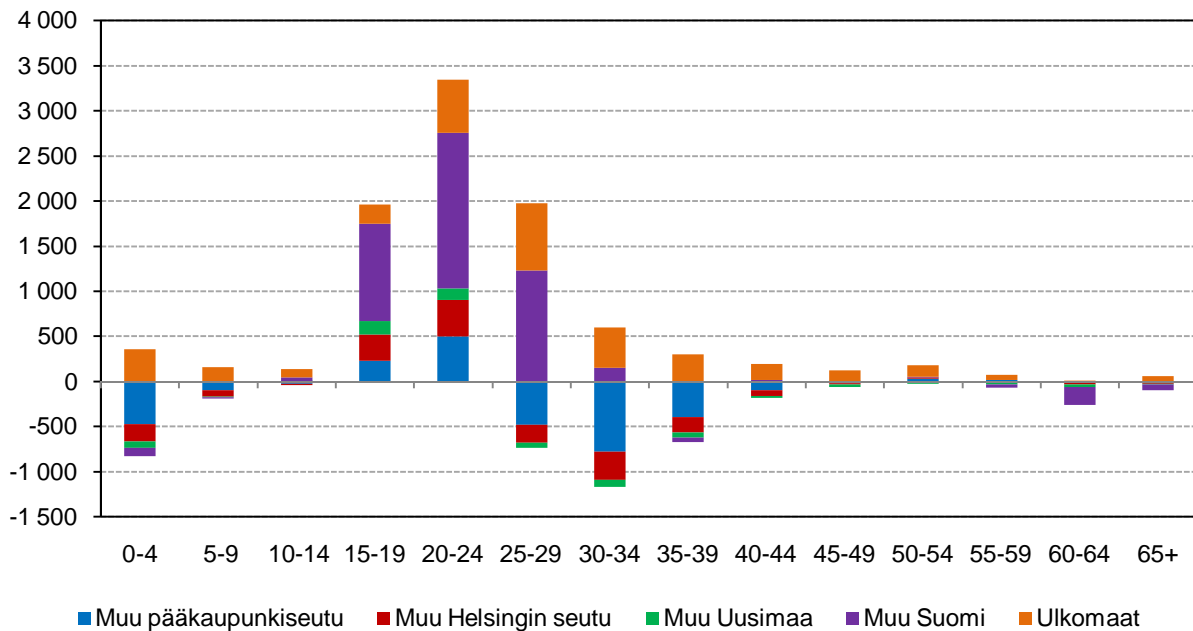
Taulukko 4. Ulkomaan kansalaisten nettomuutto Helsingissä vuonna 2009

Maaryhmä	Kotimainen nettomuutto	Ulkomainen nettomuutto	Nettomuutto yhteensä
Yhteensä	-141	3 612	3 471
Eurooppa (pl. Suomi)	-97	1 711	1 614
EU-maat	-144	1 224	1 080
Ruotsi	-38	49	11
Viro	-24	808	784
Muut 2000-luvulla liittyneet maat	-37	181	144
Muu Pohj.- ja Länsi-Eurooppa	-9	41	32
Muu Eurooppa	56	446	502
Venäjä	53	368	421
Afrikka	20	449	469
Pohjois-Amerikka	-21	90	69
Latinalainen Amerikka ja Karibia	-6	103	97
Kaakkois- ja Itä-Aasia	2	466	468
Keski- ja Länsi-Aasia	-25	724	699
Australia ja Oseania	-9	17	8
Valtioton ja tuntematon	-5	52	47

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 16. Helsinkiin ulkomailta ja Helsingistä ulkomaille muuttaneet ulkomaan kansalaiset sekä nettomaahanmuutto 2006–2009

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 17. Helsinkiin ja Helsingistä muuttaneiden nettomuutto lähtö/tuloalueen ja iän (5-v.) mukaan vuonna 2009

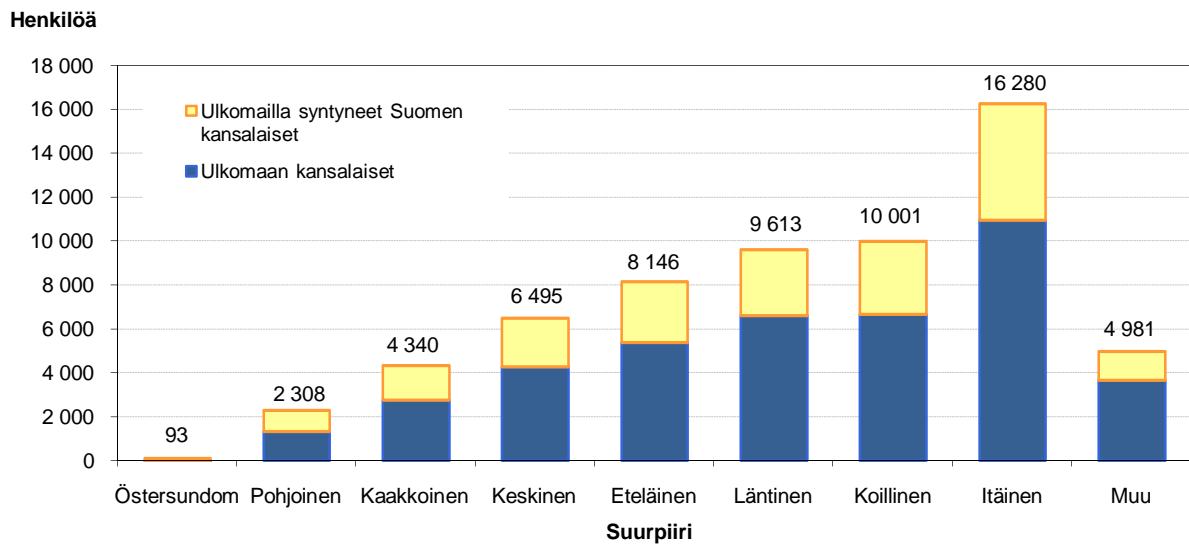
Helsingin nettomuuttoa voidaan tarkastella myös kokonaisuudessaan muuttaneiden lähtö- tai tuloalueen sekä iän mukaan. Helsinki saa muuttovoittoa erityisesti nuorten sekä nuorten aikuisten ikäryhmistä. Ikäryhmissä 15–19 sekä 20–24 nettomuutto on Helsingille positiivinen niin ulkomailta, Helsingin seudulta kuin muualta Suomestakin. Tätä vanhemmissa ikäryhmissä

25–29 sekä 30–34 Helsinki menettää asukkaita Helsingin seudulle ja muulle Uusimaalle, mutta saa vielä muuttovoittoa ulkomailta sekä muualta Suomesta Helsingin seudun ulkopuolelta. Tätä vanhemmissa ikäryhmissä Helsinki saa muuttovoittoa vain ulkomailta. Myös 0-14-vuotiaiden ikäryhmässä vain ulkomainen nettomuutto on Helsingille voitollinen.

7. Ulkomaalaisten alueellinen sijoittuminen

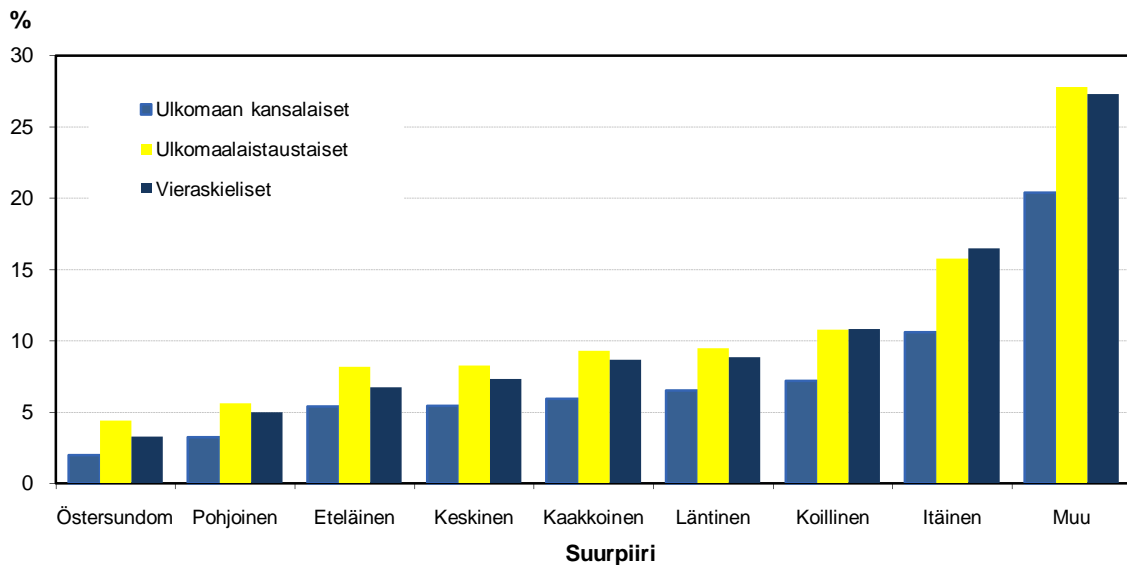
Ulkomaalaiset ovat sijoittuneet asumaan ympäri Helsinkiä. Määrällisesti eniten ulkomaalaistaustaisia on kuitenkin Itäisessä suurpiirissä. Siellä asuu lähes 16 300 ulkomaalaistaustaista, mikä on yli neljännes kaikista Helsingin ulkomaalaistaustaisista. Eteläisessä, Läntisessä ja Koillisessa suurpiirissä asuu kussakin 8 150 – 10 000 ulkomaalais-

taustaista, mikä on 13–16 prosenttia kaikista ulkomaalaistaustaisista. Kaakkoisessa suurpiirissä asuu kaikista ulkomaalaistaustaisista 7,0 prosenttia ja Pohjoisessa 3,7 prosenttia. Uudessa Östersundomin suurpiirissä asuu ulkomaalaistaustaisia vain 0,1 prosenttia kaikista Helsingin ulkomaalais-taustaisista.

Kuvio 18. Ulkomaalaistaustaisten määrä suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2009/2010

Yhteensä ulkomaalaistaustaisia on Helsingissä 62 257 henkilöä, heistä ulkomaan kansalaisia 41 735 ja ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia 20 522 henkilöä. Vieraskielisiä oli 59 573.

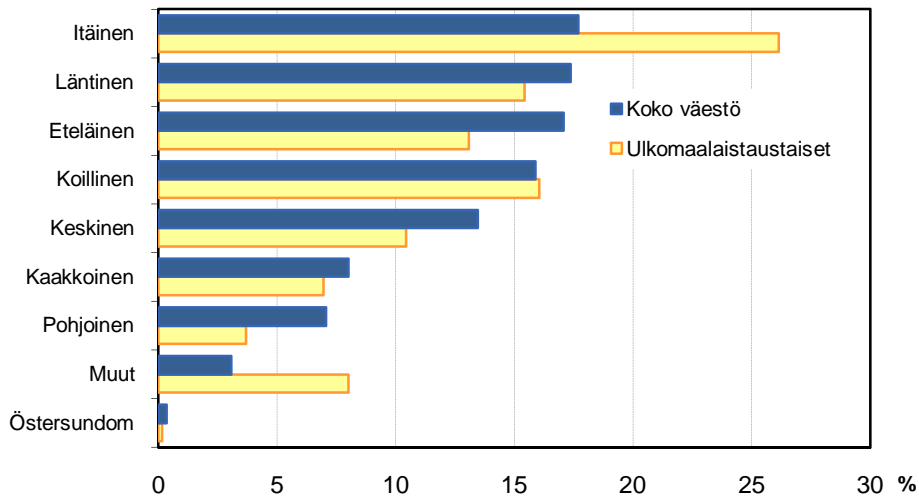
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 19. Ulkomaan kansalaisten, ulkomaalaistaustaisten ja vieraskielisten osuudet suurpiireittäin alueen koko väestöstä vuodenvaihteessa 2009/2010

Koko väestöstä ulkomaalaistaustaisia on 10,7 %, ulkomaan kansalaisia 7,2 % ja vieraskielisiä 10,2 %.

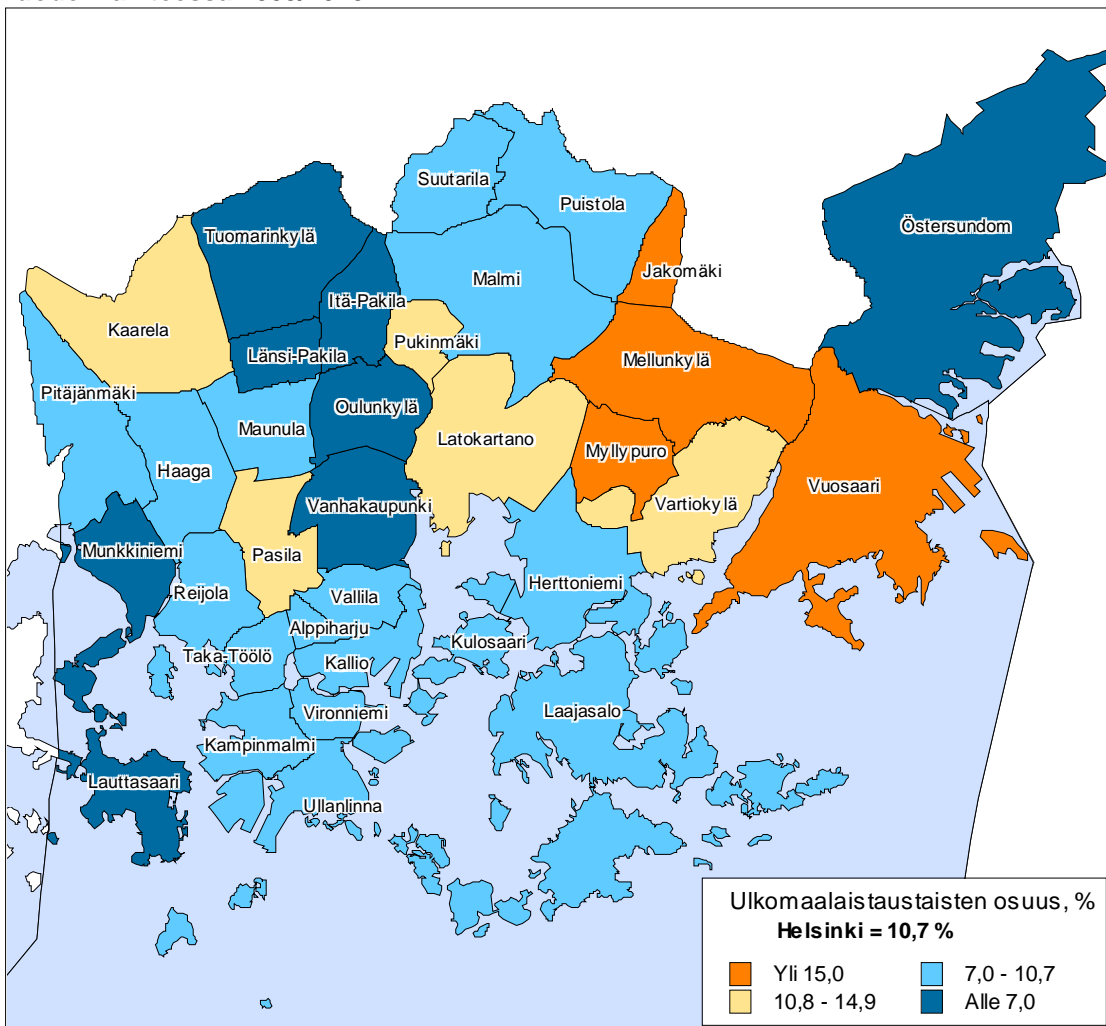
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 20. Koko väestön ja ulkomaalaistaustaisten jakautuminen suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2009/2010

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 21. Ulkomaalaistaustaisten osuus alueen koko väestöstä peruspiireittäin vuodenvaihteessa 2009/2010

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 5. Ulkomaalaistaustaisten lukumäärä, osuus väestöstä sekä lukumäärän muutos peruspiireittäin vuosina 2000 ja 2010

Alue	2000		2010		Muutos lkm
	lkm	%	lkm	%	
Koko Helsinki	35 915	6,5	62 257	10,7	26 342
1 Eteläinen suurpiiri	5 722	5,9	8 146	8,2	2 424
101 Vironniemi	677	5,8	882	7,6	205
102 Ullanlinna	1 636	7,2	2 028	8,8	392
103 Kampinmalmi	1 793	6,0	2 895	9,5	1 102
104 Taka-Töölö	764	5,3	1 021	7,0	257
105 Lauttasaari	852	4,6	1 320	6,6	468
2 Läntinen suurpiiri	5 851	5,8	9 613	9,5	3 762
201 Reijola	1 141	7,2	1 267	8,1	126
202 Munkkiniemi	858	4,9	1 144	6,6	286
203 Haaga	1 277	4,8	2 268	8,8	991
204 Pitäjänmäki	791	5,3	1 563	10,1	772
205 Kaarela	1 784	6,8	3 371	12,5	1 587
3 Keskinen suurpiiri	3 960	5,4	6 495	8,3	2 535
301 Kallio	1 338	5,3	2 142	8,4	804
302 Alppiharju	566	4,8	933	8,0	367
303 Vallila	615	5,5	942	7,7	327
304 Pasila	614	7,1	1 093	12,9	479
305 Vanhakaupunki	827	5,0	1 385	6,8	558
4 Pohjoinen suurpiiri	1 602	3,9	2 308	5,6	706
401 Maunula	588	6,5	789	9,2	201
402 Länsi-Pakila	152	2,4	221	3,4	69
403 Tuomarinkylä	164	2,0	257	3,0	93
404 Oulunkylä	609	4,3	926	6,8	317
405 Itä-Pakila	89	2,5	115	3,0	26
5 Koillinen suurpiiri	5 405	6,4	10 001	10,8	4 596
501 Latokartano	1 128	9,0	2 827	13,4	1 699
502 Pukinmäki	617	6,7	990	11,9	373
503 Malmi	1 508	5,8	2 584	9,2	1 076
504 Suutarila	593	5,0	852	7,5	259
505 Puistola	845	4,6	1 600	8,7	755
506 Jakomäki	714	12,1	1 148	20,4	434
6 Kaakkoinen suurpiiri	2 457	5,5	4 340	9,3	1 883
601 Kulosaari	252	6,7	284	7,5	32
602 Herttoniemi	1 430	5,8	2 809	10,6	1 379
603 Laajasalo	775	4,7	1 247	7,6	472
7 Itäinen suurpiiri	8 370	9,3	16 280	15,8	7 910
701 Vartiokylä	1 274	6,3	2 537	11,9	1 263
702 Myllypuro	1 015	11,4	1 585	16,5	570
703 Mellunkylä	3 780	10,5	6 780	18,6	3 000
704 Vuosaari	2 301	9,1	5 378	15,0	3 077
8 Östersundom	-	-	93	4,4	-
801 Östersundom	-	-	93	4,4	-

Lähde: Tilastokeskus

Vuoteen 2000 verrattuna ulkomaalaistaustaisten osuus koko väestöstä on Helsingissä kasvanut 4,2 prosenttiyksiköllä. Eniten ulkomaalaistaustaisten osuus on kasvanut itäisessä ja koillisessa Helsingissä.

Vähiten ulkomaalaistaustaisten osuus on muuttunut Pohjois-Helsingin pientalovaltaisilla alueilla sekä Ullanlinnan, Munkkiniemen ja Kulosaaren peruspiireissä.

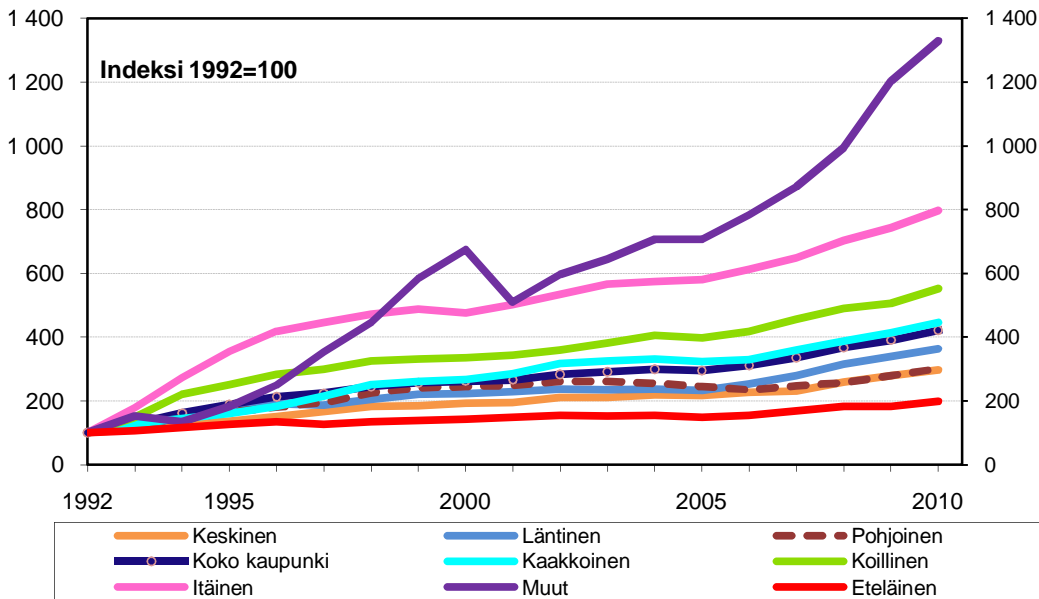
Taulukko 6. Koko väestö ja ulkomaan kansalaiset kansalaisuuden mukaan suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2009/2010

Maaryhmä	Suurpiiri									
	Koko kaupunki	Eteläinen	Läntinen	Keskinen	Pohjoinen	Koillinen	Kaakkoinen	Itäinen	Östersundom	Muut
Asukkaat yhteensä	583 350	99 683	101 328	78 561	41 164	92 690	46 666	103 227	2 113	17 918
Ulkomaat yhteensä	41 735	5 397	6 616	4 276	1 340	6 683	2 773	10 955	42	3 653
Eurooppa	23 186	3 185	3 512	2 424	753	3 792	1 642	6 157	33	1 688
EU-maat	15 377	2 424	2 499	1 849	551	2 260	1 077	3 539	20	1 158
<i>Viro</i>	7 482	431	1 074	619	275	1 481	586	2 524	-	492
<i>Ruotsi 2000-luvulla liittyneet (pl. Viro)</i>	1 268	361	183	195	52	96	111	173	-	94
Muu Pohjois- ja Länsi-Eurooppa	1 569	261	325	204	69	221	74	275	-	138
Muu Eurooppa	351	132	62	41	12	18	28	25	12	32
<i>Venäjä</i>	7 458	629	951	534	190	1 514	537	2 593	11	498
Afriikka	5 918	541	695	435	153	1 198	448	2 063	-	374
Pohjois-Amerikka	5 860	187	981	554	228	998	371	1 744	-	796
Pohjois-Amerikka	1 087	383	149	128	33	62	48	110	-	172
Latinalainen Amerikka ja Karibia	923	213	145	164	25	99	49	123	-	105
Kaakkois- ja Itä-Aasia	4 055	591	786	419	130	691	198	926	-	312
Etelä-, Länsi- ja Keski-Aasia	5 913	728	946	519	143	939	413	1 719	-	504
Oseania	242	79	35	32	9	17	10	22	-	36
Valtioton ja tuntematon	469	31	62	36	19	85	42	154	-	40
Asukkaat yhteensä	100	17,1	17,4	13,5	7,1	15,9	8,0	17,7	0,4	3,1
Ulkomaat yhteensä	100	12,9	15,9	10,2	3,2	16,0	6,6	26,2	0,1	8,8
Eurooppa	100	13,7	15,1	10,5	3,2	16,4	7,1	26,6	0,1	7,3
EU-maat	100	15,8	16,3	12,0	3,6	14,7	7,0	23,0	0,1	7,5
<i>Viro</i>	100	5,8	14,4	8,3	3,7	19,8	7,8	33,7	-	6,6
<i>Ruotsi 2000-luvulla liittyneet (pl. Viro)</i>	100	28,5	14,5	15,4	4,1	7,6	8,8	13,7	-	7,4
Muu Pohjois- ja Länsi-Eurooppa	100	16,7	20,7	13,0	4,4	14,1	4,7	17,5	-	8,8
Muu Eurooppa	100	36,5	17,1	11,3	3,3	5,0	7,7	6,9	3,3	8,8
<i>Venäjä</i>	100	8,4	12,8	7,2	2,5	20,3	7,2	34,8	0,1	6,7
Afriikka	100	9,2	11,8	7,4	2,6	20,3	7,6	34,9	-	6,3
Pohjois-Amerikka	100	3,2	16,7	9,5	3,9	17,0	6,3	29,8	-	13,6
Pohjois-Amerikka	100	35,3	13,7	11,8	3,0	5,7	4,4	10,1	-	15,9
Latinalainen Amerikka ja Karibia	100	23,1	15,7	17,8	2,7	10,7	5,3	13,3	-	11,4
Kaakkois- ja Itä-Aasia	100	14,6	19,4	10,3	3,2	17,0	4,9	22,8	-	7,7
Etelä-, Länsi- ja Keski-Aasia	100	12,3	16,0	8,8	2,4	15,9	7,0	29,1	-	8,5
Oseania	100	32,9	14,6	13,3	3,8	7,1	4,2	9,2	-	15,0
Valtioton ja tuntematon	100	6,6	13,2	7,7	4,1	18,1	9,0	32,8	-	8,5

Lähde: Tilastokeskus

Kansalaisuusryhmittäin katsottuna selkeästi keskittyneitä ryhmiä ovat virolaiset ja venäläiset, joista yli kolmannes asuu Itäisessä ja viidennes

Koillisessa suurpiirissä. Afrikkalaisista ja aasialaisista vajaa kolmannes asuu Itäisessä suurpiirissä.

Kuvio 22. Ulkomaan kansalaisten määrän muutos suurpiireittäin 1992–2010

Lähde: Tilastokeskus

8. Ulkomaalaisen väestön ikärakenne

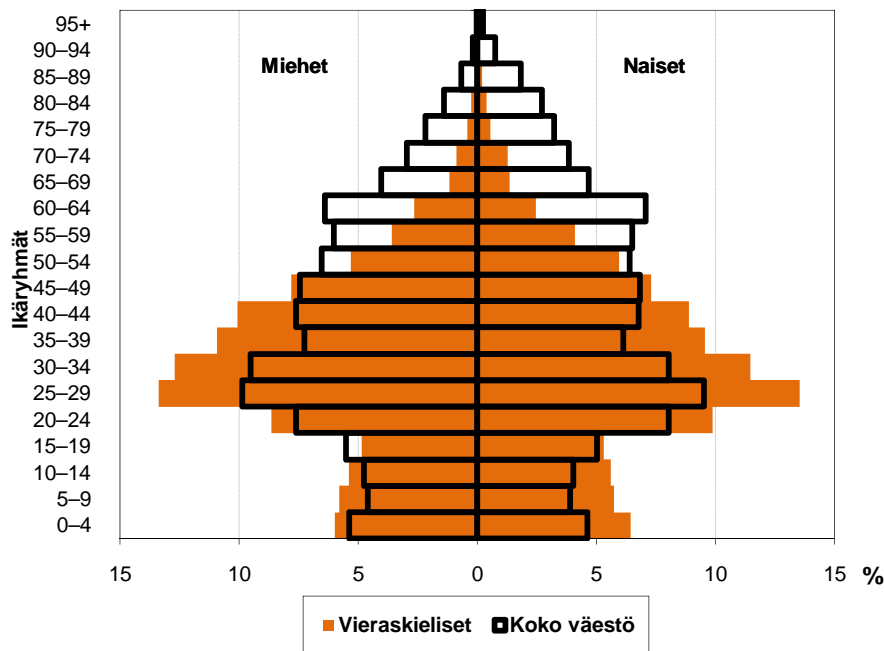
Koko kaupungin väestössä naisia on enemmän kuin miehiä, mikä johtuu pääasiassa naisten pidemmästä eliniästä. Ulkomaalaisista miehiä on puolestaan enemmän. Kansalaisuusryhmittäin sukupuolierot ovat suuriakin. EU-maiden kansalaisista 54,5 prosenttia on miehiä, kun taas virolaisista 55,5 prosenttia ja venäläisistä jopa 57,1 prosenttia on naisia. Useimmissa kansalaisuusryhmissä miehiä on enemmistö, mutta suurten kansalaisuusryhmien naisenemmistöt korjaavat kokonaissukupuolijakauman lähes tasan.

Helsingin vieraskielisen väestön ikärakenne on nuorekkaampi kuin koko kaupungin väestön. Vieraskielisillä väestön suurimmat ikäluokat ovat nuorissa työkäisissä ja lapsissa. Alle 15-vuotiaita vieraskielisistä on 17,5 prosenttia, koko väestön vastaava osuus on 13,6 prosenttia. Vieraskielisistä yli 65-vuotiaita on vain 3,3 prosenttia, kun koko kaupungin asukkaista heitä on 14,5 prosenttia.

Työkäisiä (15–64-vuotiaita) vieraskielisistä on 79,2 prosenttia, mikä on enemmän kuin koko väestöstä (71,9 %). Nuorten työkäisten osuus on vieraskielisillä huomattavasti suurempi kuin koko väestöllä. Vieraskielisistä 25–39-vuotiaita on 35,8 prosenttia, kun koko väestöstä heitä on 25,0 prosenttia. Vanhempia työkäisiä on vieraskielisissä jo vähemmän. Vieraskielisiä 50–64-vuotiaita on 12,0 prosenttia ja koko väestössä heitä on 19,5 prosenttia.

Vieraskielisen väestön painotus on siis kolmenkymmenen ja neljäkymmenen ikävuoden välillä. Tämä viittaa vasta hiljakkoin alkaneeseen muuttoliikkeeseen, yleensä nuoret aikuiset ovat alttiimpia muuttamaan, ja Helsingin ulkomaalaisväestö ei ole vielä ehtinyt vanhentua.

Kuvio 23. Koko väestön ja vieraskielisten ikärakenne Helsingissä vuodenvaihteessa 2009/2010

Lähde: Tilastokeskus

Suurimmista kansalaisuusryhmistä ruotsalaisilla on vanhin ikärakenne, yli 65-vuotiaita heistä on 11,9 prosenttia. EU-maiden kansalaisten painotus on vanhemmissa työkäisissä. Venäläisillä ja virolaisilla ikärakenne on tasaisempi. Afrikkalaisten ikärakenne poikkeaa muista ryhmistä. Heillä on paljon lapsia ja nuoria ja yli 65-vuotiaiden osuus on erittäin pieni. Lapsien osuus vaihtelee paljon kansalaisuuksittain. EU-maiden kansalaisista alle 16-vuotiaita lapsia on noin kymmenesosa, kun afrikkalaisväestöstä lähes neljännes on lapsia. Myös etelä-, keski- ja länsiaasialaisilla lasten osuus on suuri, 16,5 prosenttia.

Vuodenvaihteessa 2009/2010 vieraskielisiä peruskoulukäisiä eli 7–15-vuotiaita oli 5 921, mikä on 13,0 prosenttia koko ikäryhmästä. Määrällisesti eniten vieraskielisiä koululaisia on Itäisessä suupiirissä, jossa heidän osuutensa kaikista samanikäisistä on 20,9 prosenttia. Myös Keskisessä

ja Koillisessa suurpiirissä vieraskielisten peruskoulukäisten osuus oli yli 12 prosenttia.

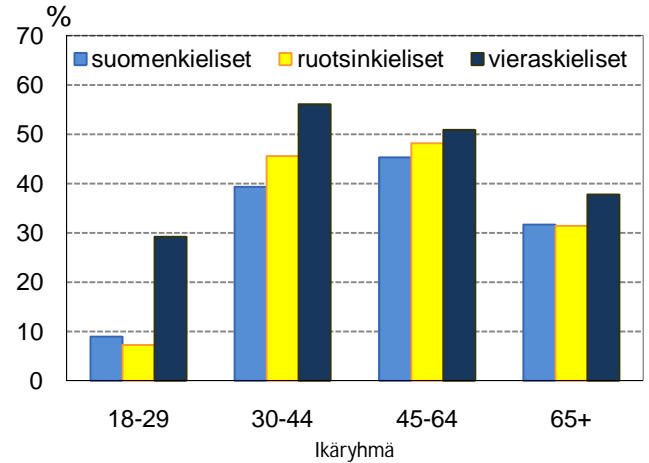
Ulkomaan kansalaisista 9,3 prosenttia on syntynyt Suomessa. Eri kansalaisuusryhmillä määrä vaihtelee kuitenkin huomattavasti. Ruotsalaisista 41,2 prosenttia on syntynyt Suomessa. Tanskan kansalaisista noin neljännes ja Norjan kansalaisista noin viidennes on syntynyt Suomessa ja sveitsiläisistä 27,0 prosenttia. EU-maiden kansalaisista vastaava osuus on 9,9 prosenttia, venäläisistä 7,1 prosenttia ja aasialaisista 7,4 prosenttia. Afrikkalaisista sitä vastoin 13,8 prosenttia on syntynyt Suomessa, somalialaisista 17,2 prosenttia. Suomessa syntyneiden osuus kertoo väestöryhmän maassa oleskeluajasta, vaikkakin kulttuuriset erot sekoittavat vertailua – lapsimäärät vaihtelevat paljon kansalaisuusryhmittäin.

9. Perheet ja syntyvyys

Vuodenvaihteessa 2009/2010 Helsingin vieraskielisistä naisista oli naimisissa 35,9 prosenttia, mikä yli seitsemän prosenttiyksikköä enemmän kuin koko väestön naisilla.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna kieliryhmien välillä on eroja. Suomenkielisistä 18–29-vuotiaista naisista 9,0 prosenttia oli naimisissa vuodenvaihteessa 2009/2010, kun vastaava osuus vieraskielisistä naisista oli yli 20 prosenttiyksikköä enemmän. Myös 30–44-vuotiaissa naisissa vieraskielisten osuus oli selvästi suomenkielisiä korkeampi. Vanhemmissa ikäluokissa eri kieliryhmien välillä erot tasoittuvat, koska näissä myös naimisissa olevien suomen- ja ruotsinkielisten osuus on korkea.

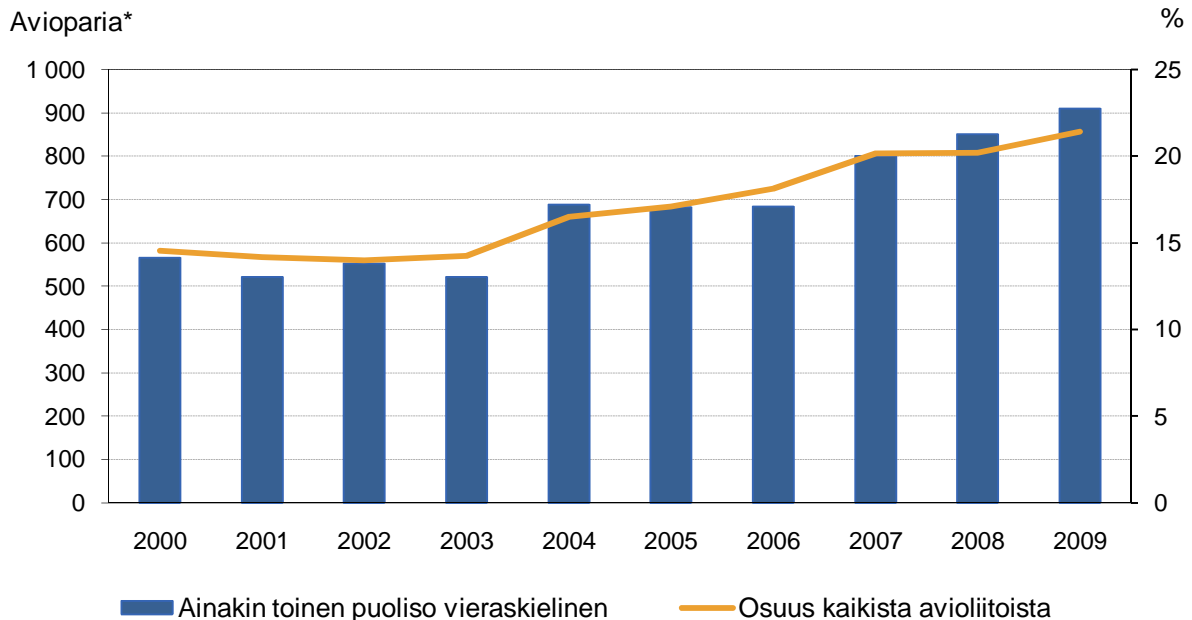
Kuvio 24. Naimisissa olevien osuus naisten ikäryhmästä suomen-, ruotsin- ja vieraskielisillä Helsingissä vuodenvaihteessa 2009/2010

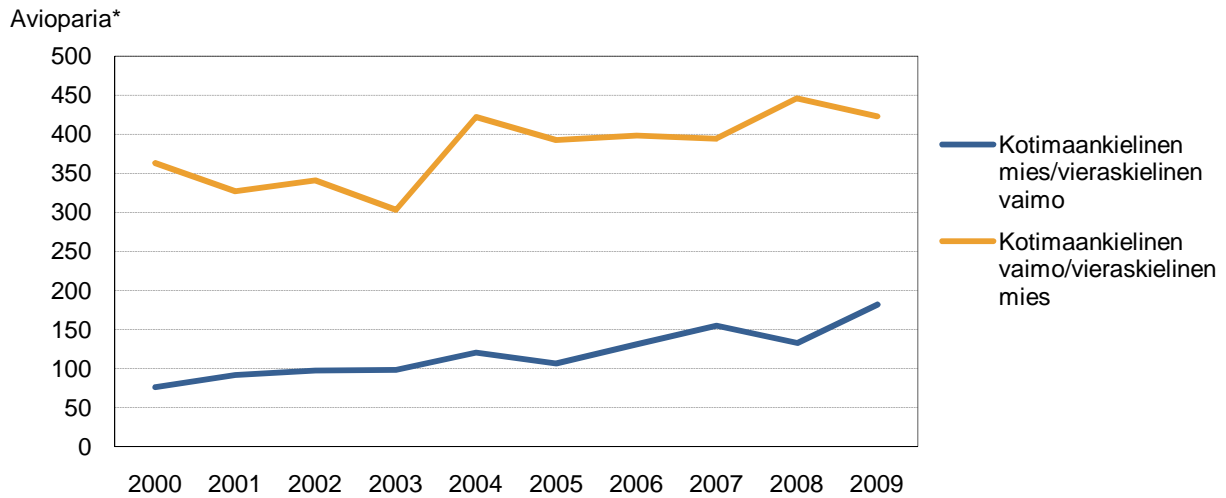
Lähde: Tilastokeskus

Vuoden 2009 aikana helsinkiläiset naiset solmivat 910 avioliittoa, joissa ainakin toinen puolisoista oli vieraskielinen. Suomen- ja ruotsinkieliset naiset avioituvat suomen- ja ruotsinkielisiä miehiä useammin vieraskielisen puolison kanssa. Vuoden 2009 aikana solmittiin 423 kotimaankielisen naisen ja vieraskielisen miehen välistä avioliittoa.

Kuvio 25. Helsingissä avioliiton solmineet avioparit, joissa ainakin toinen puoliso on vieraskielinen, sekä osuus kaikista saman vuoden aikana solmituista avioliitoista vuosina 2000 – 2009

Lähde: Tilastokeskus *) Vaimo helsinkiläinen

Kuvio 26. Helsingissä avioliiton solmineet avioparit miehen ja naisen äidinkielen mukaan Helsingissä vuosina 2000 – 2009

Lähde: Tilastokeskus *) Vaimo helsinkiläinen

Vuonna 2009 Helsingissä oli 14 835 perhettä, joissa puolisoista ainakin toinen oli ulkomaan kansalainen. Määrä on 10,4 prosenttia kaikista perheistä. Vaikka osa ulkomaalaisista onkin avioitunut vasta Suomeen muutettuaan, avioliittoa suomalaisen kanssa voidaan pitää yhtenä selittä-

vänä tekijänä ulkomaalaisten muuttoon Suomeen ja Helsinkiin. Sukupuolijakauma on suomalais-ulkomaalaisperheissä suhteellisen tasainen, suomalaisia naisia on jonkin verran enemmän liitossa ulkomaalaisen kanssa.

Taulukko 7. Ulkomaan kansalaisten perherakenne Helsingissä vuodenvaihteessa 2009/2010

Äidin/naisen kansalaisuus	Miehen/isän kansalaisuus	Henkilöitä	Perheitä yhteensä	Henkilöitä/perhe	Lapsia/perhe	Lapsettomat perheet %	Suuret perheet ¹⁾ %
Suomalainen	Ulkomaalainen	13 850	4 918	2,8	0,8	52,2	5,8
Ulkomaalainen	Suomalainen	11 334	3 906	2,9	0,9	49,8	7,8
Ulkomaalainen	Ulkomaalainen	12 266	4 125	3,0	1,0	47,2	8,7
Ulkomaalainen	-	4 515	1 711	2,6	1,6		11,2
-	Ulkomaalainen	432	175	2,5	1,5		6,3
Ulkom. perheet yhteensä		42 397	14 835	2,9	1,0	43,5	7,7
Kaikki helsinkiläiset perheet		379 800	143 281	2,7	0,8	51,0	5,0

¹⁾ 0-17-vuotiaita lapsia 3 tai enemmän

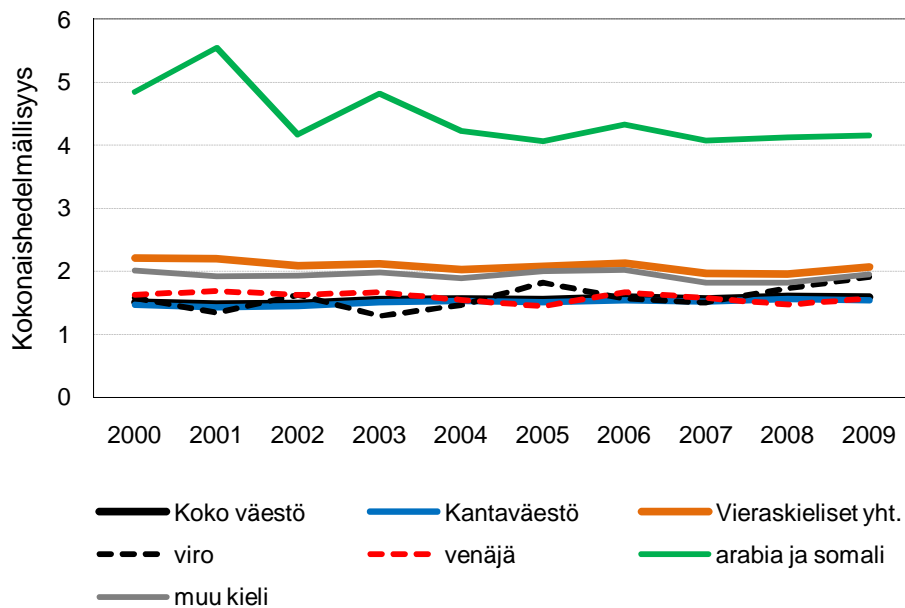
Lähde: Tilastokeskus

Helsingiläisten perheiden yleinen lapsiluku on 0,81 ja ulkomaalaisperheillä 0,99. Ulkomaalaisen äidin ja molempien ulkomaalaisten vanhempien lapsiluku on korkeampi kuin kaikkien helsinkiläisten perheiden lapsiluku. Suurten perheiden määrä on suurempi ulkomaalaisperheillä. Lähes kahdeksalla prosentilla ulkomaalaisperheistä on kolme tai useampi alle 18-vuotiasta lasta. Kaikista perheistä vastaava osuus on 5 prosenttia.

Ulkomaalaisperheissä on muihin perheisiin verrattuna vähemmän lapsettomia perheitä. Molempien vanhempien ollessa ulkomaalaisia lapsettomien perheiden osuus on kuitenkin kasvanut viime vuosina, ja oli 47,2 prosenttia vuonna 2009.

Vuonna 2009 Helsingissä syntyi 42,2 lasta tuhatta 15–49-vuotiasta naista kohden ja kokonaishedelmällisyysluku oli 1,37. Pääkaupunkiseudulla hedelmällisyys oli 1,59. Vieraskielisillä vastaava hedelmällisyysluku oli korkeampi, Helsingissä 1,79 ja pääkaupunkiseudulla 2,07. Vieraskieliset äidit myös saavat lapsensa hieman nuorempana kuin koko väestön äidit. Syntyvyydessä on vaihtelua eri kansalaisuuksissa. Somalin- ja arabiankielisten naisten syntyvyys on muihin kieliryhmiin verrattuna selvästi korkein. Hedelmällisyys on lähes kolminkertainen koko väestöön nähden, tosin hedelmällisyys on jonkin verran laskenut 2000-luvun alkuvuosista. Viron- ja venäjänkielisten naisten hedelmällisyys ei juuri poikkea suomenkielisten hedelmällisyydestä.

Kuvio 27. Kokonaishedelmällisyys pääkaupunkiseudulla kieliryhmittäin vuosina 2000–2009

Lähde: Tilastokeskus

10. Asuminen

Ulkomaalaisten asumista voidaan tarkastella asuntokuntatilastoiden avulla. Ulkomaalaisasuntokunniksi lasketaan asuntokunnat, joissa asuntokunnan viitehenkilö on ulkomaan kansalainen. Asuntokunnan muodostavat kaikki samassa asuinhuoneistossa vakinaisesti asuvat henkilöt. Asuntokuntien viitehenkilöllä tarkoitetaan asuntokunnan suurituloisinta henkilöä. Tulotietoina on käytetty tilastointivuoden valtionveronalaisia tuloja. Mikäli suurituloisin on alle 25-vuotias lapsen asemassa oleva henkilö tai asuntokunnassa ei kenelläkään ole valtionveronalaisia tuloja, viitehenkilöksi määritellään asuntokunnan vanhin henkilö.

Koko kaupungin tasolla tarkasteltuna ulkomaalaisasuntokunnat asuvat muita helsinkiläisiä huomattavasti yleisemmin vuokra-asunnoissa. Ulkomaalaisasuntokunnista 76,4 prosenttia asui vuokra-asunnoissa vuodenvaihteessa 2008/2009, kun kaikista asuntokunnista 47,1 prosenttia asui vuokralla.

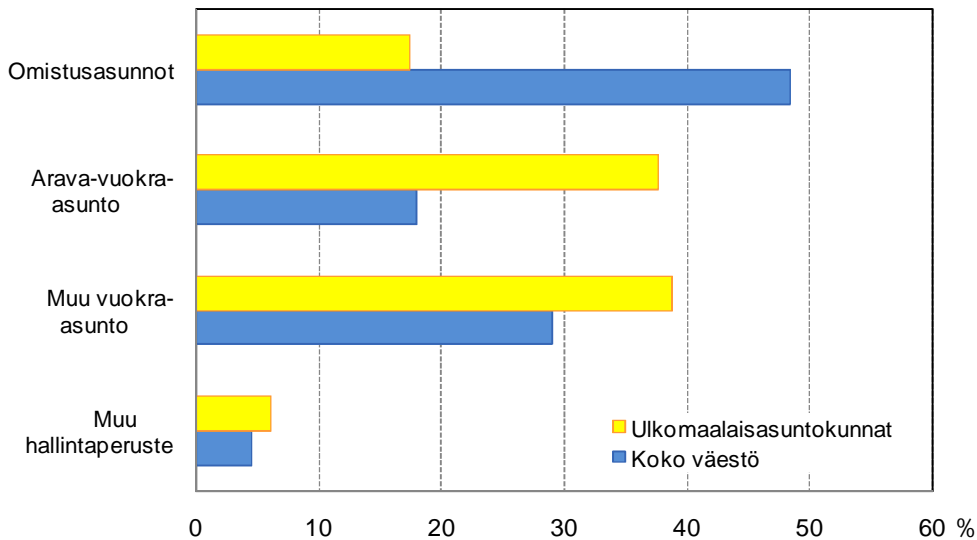
Ulkomaalaiset asuvat myös muuta väestöä yleisemmin Arava-vuokra-asunnoissa, sillä noin puolet vuokralla asuvista ulkomaalaisasuntokunnista asuu Arava-vuokra-asunnoissa. Kaikista asuntokunnista osuus on 38,3 prosenttia.

Omistusasumisessa ulkomaalaisten osuus on puolestaan huomattavasti pienempi kuin muiden helsinkiläisten. 17,4 prosenttia ulkomaalaisasuntokunnista asuu omistusasunnossa, kun kaikista helsinkiläisistä vastaava osuus on 48,4 prosenttia.

Taulukko 8. Ulkomaalaisasuntokunnat asunnon hallintaperusteen mukaan suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2008/2009

	Omistus- asunnot	Vuokra- asunnot	joista arava- vuokra	muu vuokra	Muu hallinta- peruste	Asuntokuntien lkm
Koko kaupunki	17,4	76,4	49,2	50,8	6,2	14 497
Eteläinen	25,0	64,7	4,3	95,7	10,3	2 298
Läntinen	16,3	78,0	49,5	50,5	5,7	2 528
Keskinen	18,5	75,1	26,4	73,6	6,5	1 728
Pohjoinen	20,2	73,5	55,1	44,9	6,3	494
Koillinen	13,2	83,3	67,4	32,6	3,5	2 440
Kaakkoinen	19,6	75,4	50,9	49,1	5,0	1 065
Itäinen	14,9	79,2	66,8	33,2	5,9	3 944

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 28. Koko väestön asuntokunnat ja ulkomaalaisasuntokunnat asunnon hallintaperusteen mukaan Helsingissä vuodenvaihteessa 2008/2009

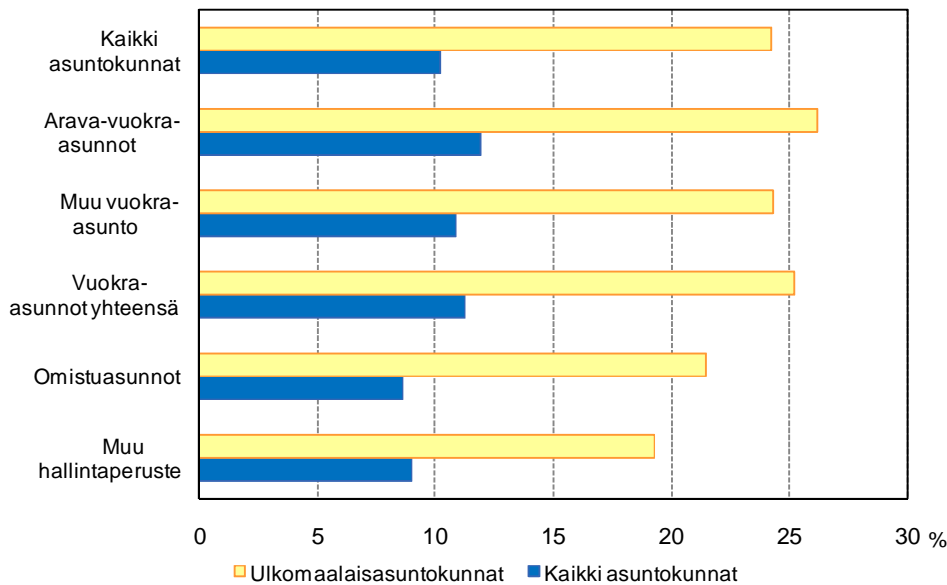
Lähde: Tilastokeskus

Ulkomaalaiset asuvat ahtaammin verrattuna muuhun väestöön. Ulkomaalaisasuntokunnista 24,2 prosenttia asuu ahtaasti, kun kaikista asuntokunnista vastaava osuus on vain 9,9 prosenttia. (Ahtaasti asuva: enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohden, kun keittiötä ei lasketa huoneluukuun.) Ahtaimmin ulkomaalaiset asuvat Vartiokylän, Pitäjänmäen ja Pukinmäen peruspiireissä, joissa lähes 30 prosenttia heistä asuu ahtaasti.

Arava-vuokra-asunnoissa asuvista ulkomaalaisista lähes 26,2 prosenttia asuu ahtaasti. Vastaava osuus kaikista asuntokunnista on 11,9 prosenttia. Muissa vuokra-asunnoissa ahtaasti asuvien ulkomaalaisasuntokuntien osuus on 24,3 prosenttia, mikä on 13 prosenttiyksikköä enemmän kuin kaikkien asuntokuntien osuus. Myös omistusasunnoissa ulkomaalaiset asuvat ahtaammin kuin koko väestö. Omistusasunnossa asuvista

ulkomaalaisasuntokunnista 21,5 prosenttia asuu ahtaasti, kun kaikkien asuntokuntien osuus on lähes 13 prosenttiyksikköä vähemmän.

Ulkomaalaisasuntokunnissa on yhdellä henkilöllä keskimäärin käytettävissä 25,6 neliötä. Kaikissa asuntokunnissa neliötä on henkeä kohden käytettävissä keskimäärin 34,2. Väljimmin ulkomaalaiset asuvat Itä-Pakilan (39,4 m²/henkilö) ja Kuloosaaren (37,2 m²/henkilö) peruspiireissä. Ahtaimmin ulkomaalaiset asuvat Haagassa, Alppiharjussa ja Vallilassa sekä Suutarilan ja Malmin peruspiireissä, joissa kussakin asumistilaa henkeä kohden on noin 22–24 m². Osaksi ahtaasti asumista selittää se, että ulkomaalaisasuntokunnat ovat keskimääräistä suurempia, ja suurilla asuntokunnilla asumisahtaus on yleisempää.

Kuvio 29. Ahtaasti asuvat ulkomaalaisasuntokunnat sekä kaikki ahtaasti asuvat asuntokunnat vuodenvaihteessa 2008/2009

Lähde: Tilastokeskus

11. Työllisyys ja työttömyys

Vuodenvaihteessa 2007/2008 ulkomaalaistaustaisen väestön työllisyysaste oli Tilastokeskuksen tietojen mukaan Helsingissä 52,9 prosenttia, Helsingin seudulla 56,2 prosenttia ja koko maassa 54,7 prosenttia. Helsingin ulkomaalaistaustaisesta väestöstä työvoimaan kuului 28 701 henkilöä. Heistä 56 prosenttia oli miehiä.

Ulkomaalaistaustaisten työttömyysaste oli Helsingissä 15,8 prosenttia, Helsingin seudulla 14,7 prosenttia ja koko maassa 16,7 prosenttia. Määrällisesti ulkomaalaistaustaisia työttömiä oli Helsingissä 4 548, mikä on lähes neljännes koko maan ulkomaalaistaustaisista työttömistä. Ulkomaalaistaustaisten työttömien määrä väheni Helsingissä vuoden takaisesta yhdeksällä prosentilla. Samalla työttömyysaste aleni 3,3 prosenttiyksikköä.

Taulukko 9. Ulkomaalaistaustaiset pääasiallisen toiminnan mukaan 31.12.2007

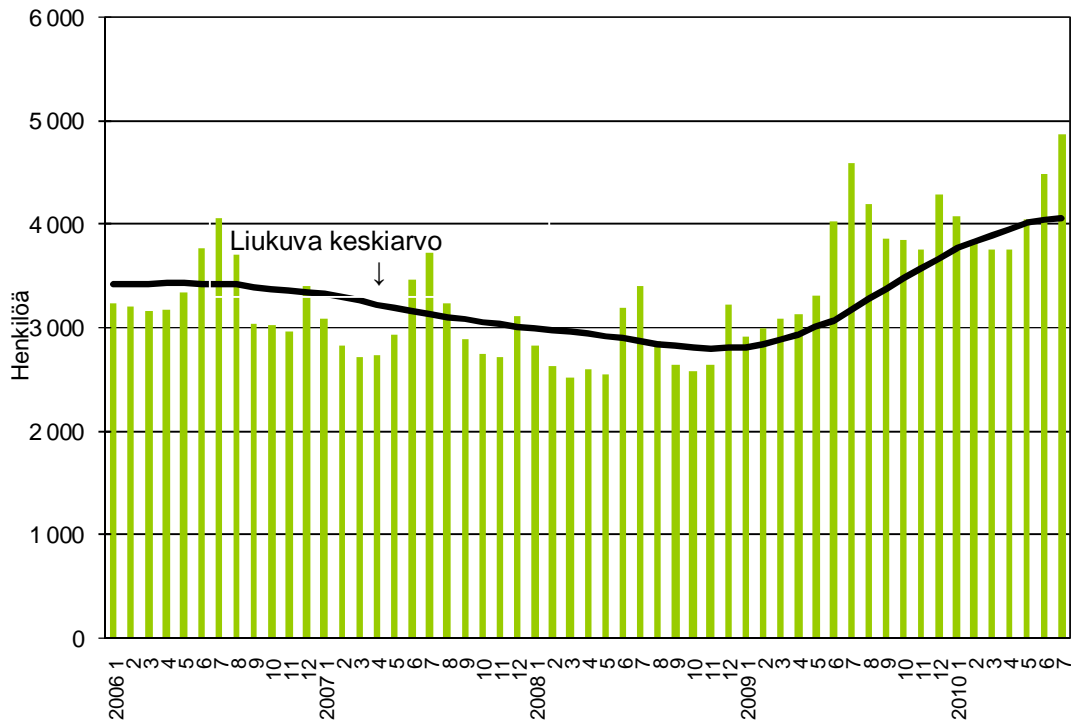
	Helsinki	Pääkaupunki-seutu	Muu Helsingin seutu	Helsingin seutu yhteensä	Koko maa
Työvoima	28 701	48 107	5 149	53 256	115 244
Työlliset	24 153	40 793	4 633	45 253	95 965
Työttömät	4 548	7 314	516	7 830	19 279
<i>Työllisyysaste 15–64 v., %</i>	<i>52,9</i>	<i>55,5</i>	<i>63,0</i>	<i>56,2</i>	<i>54,7</i>
<i>Työttömyysaste, %</i>	<i>15,8</i>	<i>15,2</i>	<i>10,0</i>	<i>14,7</i>	<i>16,7</i>
Työvoimaan kuulumattomat	25 950	41 292	4 025	45 317	102 431
0-14 -vuotiaat	6 122	11 573	1 339	12 912	29 510
Opiskelijat	4 529	7 819	645	8 464	22 406
Eläkeläiset	3 382	5 049	595	5 644	15 423
Kaikki muut	11 917	16 851	1 446	18 297	35 092
Yhteensä	54 651	89 399	9 174	98 573	217 675

Lähde: Tilastokeskus

Tuoreinta tilastotietoa ulkomaalaisten työttömyystilanteesta tarjoaa työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilasto, jonka tiedot kootaan kuukausittain työvoima- ja elinkeinotoimistojen rekisteristä. Tämä tilasto käsittää vain ulkomaan kansalaiset, eli jo Suomen kansalaisuuden saaneet ulkomailla syntyneet eivät näy näissä tilastoissa. Talouden taantumana myötä työttömyys

kääntyi Helsingissä jälleen nousuun vuoden 2008 lopussa. Vuoden 2010 tammi-toukokuussa Helsingissä oli kuukausittain keskimäärin 3 895 ulkomaan kansalaista työttömänä työnhakijana, mikä oli 20 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Samaan aikaan kaikkien työttömien määrä kasvoi Helsingissä 15 prosentilla vuoden takaisesta.

Kuvio 30. Ulkomaan kansalaiset työttöminä työnhakijoina Helsingissä vuosina 2006–2010/7

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

Ulkomaalaistaustaisten työllistymistilanne vaihtelee paljon kansalaisuusryhmittäin; joissain kansalaisuusryhmissä maahan on muutettu ensisijaisesti työn takia, joissain ryhmissä maahan on tultu pakolaisina. Erityisesti pakolaistaustaisilla maahanmuuttajilla on ollut vaikeuksia työllistyä. Heikko koulutustausta lisää työttömyysriskiä.

EU-maista ja Pohjoismaista peräisin olevat muutajat ovat työllistyneet parhaiten. Hankalinta työllistyminen on ollut Afrikasta ja Lähi-idästä kotoisin olevilla. Vuoden vaihteessa 2007/2008 naisten työttömyysaste (17,3 %), oli ulkomaalaistaustaisilla korkeampi kuin miesten (14,7 %).

Taulukko 10. Työllisyys- ja työttömyysasteet syntymävaltion mukaan 31.12.2007

	Työllisyysaste* (15–64 v.) %	Työttömyysaste**
Kaikki helsinkiläiset	70,0	6,3
Ulkomaalaistaustaiset helsinkiläiset yht.	52,9	15,8
<i>Syntymävaltion mukaan</i>		
Suomi	60,2	9,1
Ruotsi	70,5	5,7
Muu Pohjoismaa	58,8	4,8
Baltian maat	63,7	9,8
Venäjä ja ent. Neuvostoliitto	55,4	18,6
Muu Länsi-Eurooppa	55,8	6,7
Muu Eurooppa	55,2	12,5
Pohjois-Afrikka	43,5	31,2
Muu Afrikka	39,7	29,6
Pohjois-Amerikka	47,4	6,0
Latinalainen Amerikka	49,5	17,9
Lähi-itä	40,5	29,7
Kaukoitää ja muu Aasia	46,8	16,3
Muu tai tuntematon	59,8	7,0

Työllisyysaste* = työllisten osuus 15–64 -vuotiaasta väestöstä
Työttömyysaste** = työttömien osuus työvoimasta

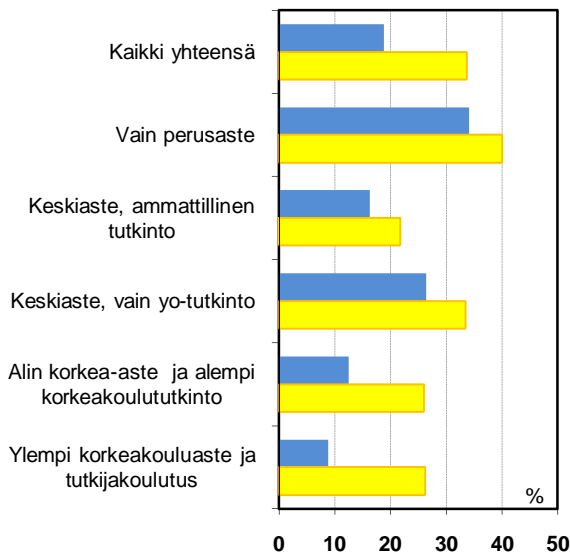
Lähde: Tilastokeskus

Toisaalta korkeakaan koulutus ei suojaa ulkomaalaistaustaisia työttömyydeltä yhtä tehokkaasti kuin kantaväestöä. Vuodenvaihteessa 2008/2009 vieraskielisten työttömyysaste oli 15,9 ja työllisyysaste 53,0 prosenttia. Suomen- ja ruotsinkielisillä työttömyysaste oli 5,2 prosenttia ja työllisyysaste 72,6. Työikäiset vieraskieliset ovat suomen- ja ruotsinkielisiä yleisemmin työvoiman

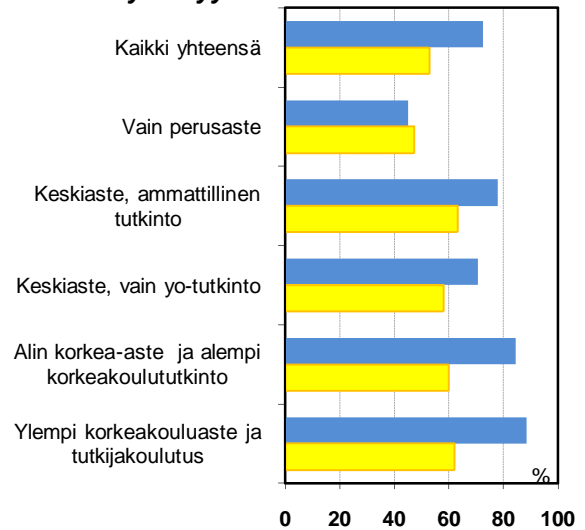
ulkopuolella kaikilla koulutustasoilla. Vuodenvaihteen 2008/2009 tietojen mukaan korkeasteen koulutuksen suorittaneista 20–64-vuotiaista vieraskielisistä 26,1 prosenttia oli työvoiman ulkopuolella, mikä on huomattavasti suomen- ja ruotsinkielisten 10,9 prosentin osuutta korkeampi.

Kuvio 31. Työvoimaan kuulumattomat 20–64-vuotiaat sekä työllisyys- ja työttömyysaste äidinkielen ja koulutusasteen mukaan vuodenvaihteessa 2008/2009

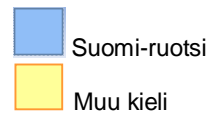
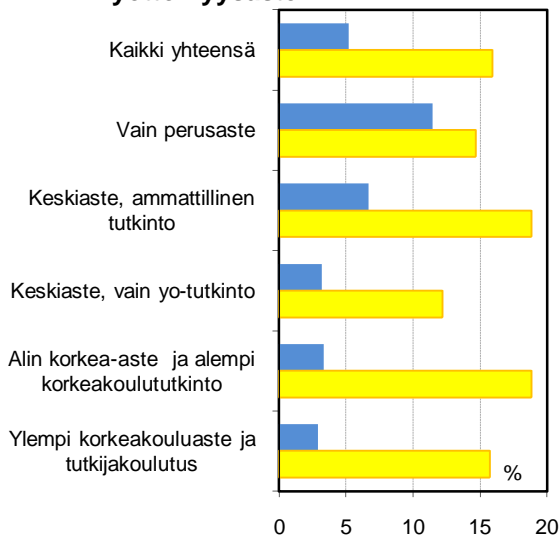
Työvoiman ulkopuoliset

Työllisyysaste

Työttömyysaste

Lähde: Tilastokeskus

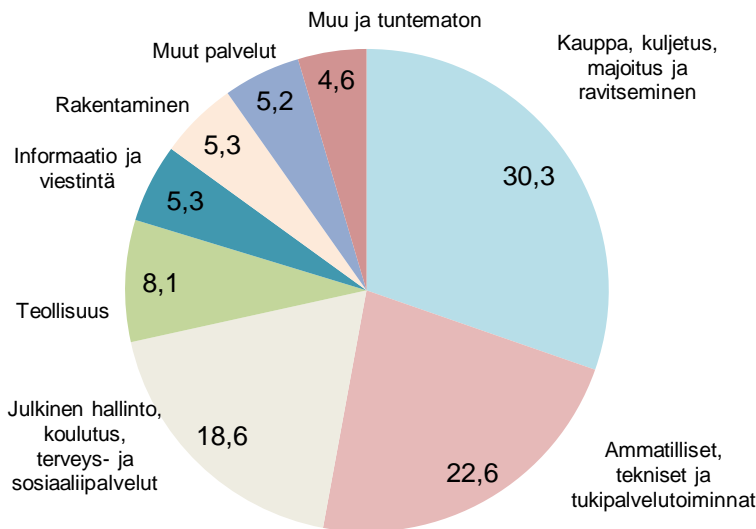
Vuoden 2007 lopussa kauppa, kuljetus, majoitus sekä ravitsemisala työllistivät lähes kolmanneksen ulkomaalaistaustaisesta työvoimasta. Toinen suuri työllistäjä oli ammatilliset, tekniset ja tukipalvelutoiminnat. Joka viides työskenteli julkisissa palveluissa kuten terveydenhuollossa, sosiaalipalveluissa tai koulutuksen toimialalla.

Koko työvoimaan verrattuna ulkomaalaiset ovat suhteellisesti yliedustettuina kaupan, kuljetuksen, majoituksen ja ravitsemistoiminnan toimialoilla. Myös ammatillisissa, teknisissä ja tukipalvelutoiminnoissa sekä rakentamisessa ulkomaalaisten osuus on suhteellisesti korkeampi kuin koko työvoimalla. Yrittäjien osuus ulkomaalaistaustaisilla on hieman korkeampi kuin koko Helsingin väestöllä.

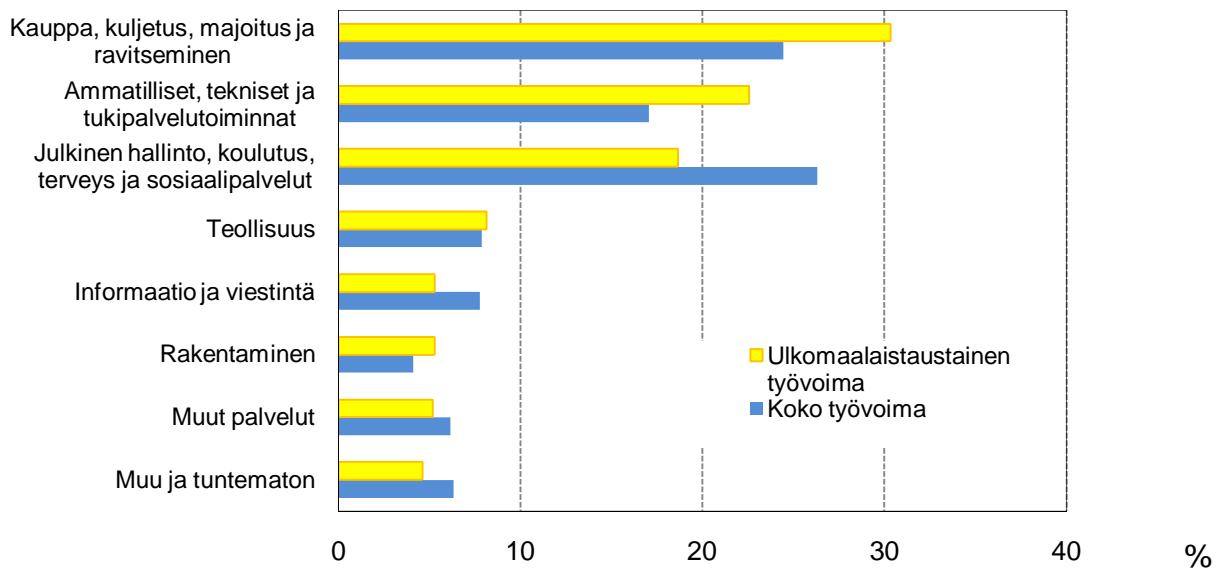
Taulukko 11. Ulkomaalaistaustaisen työvoiman jakautuminen toimialoittain vuodenvaihteessa 2007/2008

Toimiala	Helsinki	Pääkaupunkiseutu	Helsingin seutu	Koko maa
Teollisuus	8,1	9,9	10,7	16,3
Rakentaminen	5,3	5,6	5,9	6,0
Kauppa, kuljetus, majoitus ja ravitseminen	30,3	30,7	30,4	27,0
Informaatio ja viestintä	5,3	5,2	5,1	3,9
Rahoitus- ja kiinteistöala	1,8	1,7	1,7	1,4
Ammatilliset, tekniset ja tukipalvelutoiminnat	22,6	22,5	21,6	16,9
Julkinen hallinto, koulutus, terveys- ja sosiaalipalvelut	18,6	17,6	17,6	19,8
Muut palvelut	5,2	4,3	4,4	4,4
Muu ja tuntematon	2,8	2,4	2,5	4,3
Yhteensä	100	100	100	100
Lukumäärä	24 153	40 793	45 426	95 965

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 32. Helsingin ulkomaalaistaustainen työllinen työvoima toimialoittain 31.12.2007

Lähde: Tilastokeskus

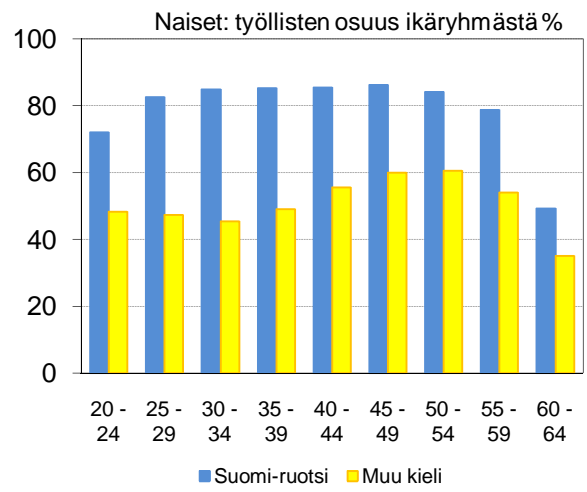
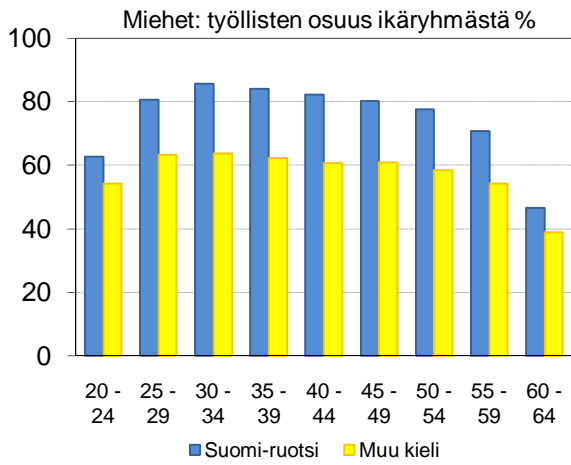
Kuvio 33. Ulkomaalaistaustainen työvoima ja koko työllinen työvoima Helsingissä toimialoittain 31.12.2007

Lähde: Tilastokeskus

Ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan tarkasteltaessa havaitaan, että vieraskielisten työllisyysasteet eroavat suomen- ja ruotsinkielisten työllisyysasteista eri-ikäisillä. Vieraskielisillä miehillä työllisten osuus ikäryhmästä on korkeimmillaan 25–49-vuotiailla ja kaiken kaikkiaan työllisyysasteet ovat melko tasaisia lukuun ottamatta yli 60-vuotiaita.

Vieraskielisten naisten työllisyys on korkeimmillaan 40–59-vuotiailla. Alle 40-vuotiaiden naisten matalampi työhön osallistuvuus selittyy osin lasten- ja kodinhoidolla. Suomen- ja ruotsinkielisillä nuorempien naisten työllisyysaste ei poikkea vanhemmista yhtä voimakkaasti. Kuten suomen- ja ruotsinkielisillä myös vieraskielisillä työhön osallistuminen on yli 60-vuotiailla selkeästi alimmillaan sekä miehillä että naisilla.

Kuvio 34. Miesten ja naisten työllisyysasteet ikäryhmittäin äidinkielen mukaan Helsingissä vuodenvaihteessa 2008/2009

Lähde: Tilastokeskus

12. Koulutustaso ja opiskelu

Maahanmuuttajien koulutustasotilastoinnissa on alipeittoa. Väestön koulutustasotilastot sisältävät henkilön korkeimman Suomessa suoritettun tutkinnon sekä ne ulkomailla suoritettut tutkinnot, joista saadaan tietoja eri rekistereistä mm. ope- tushallitukselta, terveydenhuollon oikeusturva- keskukselta sekä työministeriön työnhakijarekisteristä. Ulkomailla suoritetuista ja Suomessa rekisteröidyistä tutkinnoista suurin osa on korkea- asteen tutkintoja. Tutkintotiedot ovat vain niillä henkilöillä, joilla on suomalainen henkilötunnus. Näistä syistä johtuen monien ulkomaalaisten tutkintotiedot puuttuvat tutkintorekisteristä, ja ulkomaalaistaustaisten koulutustilannetta tarkas- teltaessa täytyykin muistaa tämä puute tilastois- sa.

Vuoden 2008 lopussa 15 vuotta täyttäneistä Hel- singissä asuvista muunkielisistä 40,5 prosentilla oli rekisteröity peruskoulun jälkeinen tutkinto. Lukiokoulutus oli 7,6 prosentilla ja toisen asteen ammatillinen koulutus 13,3 prosentilla. Korkea- asteen koulutus oli rekisteröitynä 19,5 prosentille vieraskielisistä. Muunkielisillä on koko väestöön verrattuna suhteellisesti saman verran ammatillis- sia korkea-asteen tutkintoja, alempia korkeakou- lututkintoja, lääkäreiden erikoistumistutkintoja sekä tohtorin tutkintoja.

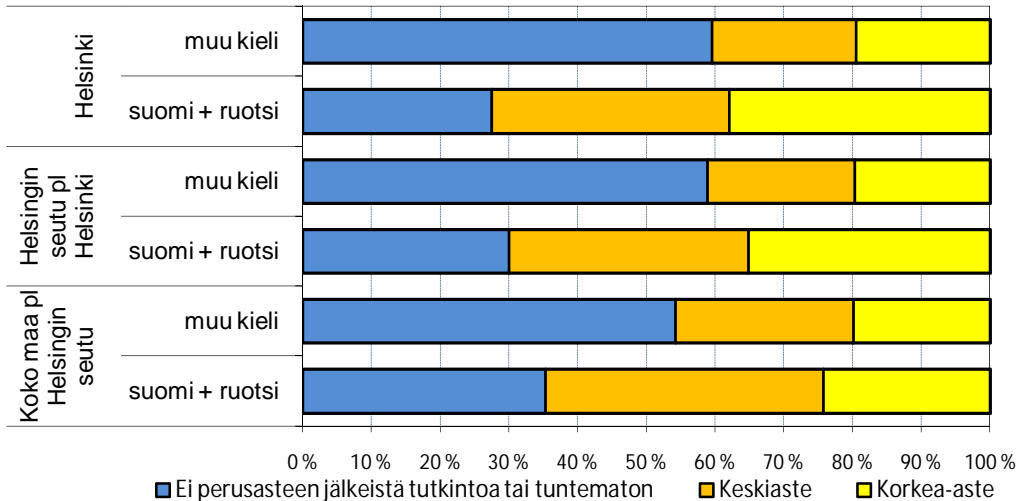
Vuonna 2002 Helsingin muunkielisestä väestöstä 42 prosentilla oli rekisteröity peruskoulun jälkei- nen tutkinto, eli kuuden viime vuoden aikana koko väestötasolla koulutustaso ei ole kasvanut. Suomen- ja ruotsinkielisen väestön tutkinnon

suorittaneiden osuus on samana aikana kasvanut lähes neljä prosenttiyksikköä. Myös koko maan muunkielisen väestön koulutustaso on pysynyt samalla tasolla kuuden vuoden takaiseen.

Muunkielisistä parhaiten kouluttautuneita ovat tutkintorekisterin mukaan koko väestöstä poike- ten vanhemmat ikäluokat; 40–49-vuotiaiden ja 50–59-vuotiaiden ikäluokassa yli puolella on pe- ruskoulun jälkeinen tutkinto. 40 ikävuodesta eteenpäin muunkielisen ja koko väestön välinen koulutusero alkaa kaventua, ja pienimmillään se on eläkeikäisillä. Suurin ero on 20–29-vuotiaiden ikäryhmässä, jolloin 86 prosentilla suomen- ja ruotsinkielisistä on tutkinto, ja muunkielisillä vain 35 prosentilla. Kuten koko väestöllä, naiset ovat muunkielisilläkin paremmin kouluttautuneita. Naisista 43 prosentilla on peruskoulun jälkeinen tutkinto, miehillä 38 prosentilla.

Helsingin seudulla muunkielisen väestön koulutusrakenne on melko samanlainen kuin Helsingissäkin. Helsinkiin verrattuna koko maassa muunkielisillä on suhteellisesti enemmän tutkintoja suoritettuna, etenkin ammatillisen toisen asteen tutkintoja sekä opistoasteen tutkintoja. Helsingin seudun ulkopuolisessa Suomessa muunkielisillä on Helsingin seutuun verrattuna suhteessa enemmän joitakin tutkintoja, erityisesti ammatillisen koulutuksen tutkintoja.

Kuvio 35. 15 vuotta täyttänyt väestö äidinkielen ja koulutustason mukaan Helsingissä, Helsingin seudulla ja koko maassa vuonna 2008

Lähde: Tilastokeskus Tutkinto on henkilön korkein tai viimeksi suoritettu rinnakkainen tutkinto.

Helsingin lukiokoulutuksessa oli vuonna 2008 äidinkieleltään muun kuin suomen tai ruotsinkielisiä opiskelijoita 1 256 eli 7,3 prosenttia koko opiskelijamäärästä. Yli kolmannes koko maan muunkielisistä lukiolaisista opiskelee Helsingissä, joten koko maahan ja muihin suuriin kaupunkeihin verrattu Helsingin lukioiden muunkielisten opiskelijoiden määrä ja osuus on korkea. Helsingin seudun ulkopuolisessa Suomessa muunkielisten lukio-opiskelijoiden osuus on vain 2,2 prosenttia kaikista opiskelijoista.

Ammatillisen toisen asteen oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa muunkielisten opiskelijaosuus oli lukiokoulutusta selvästi suurempi: 11,0 prosenttia. Määrällisesti muunkielisiä oli 2 508 opiskelijaa. Espoossa muunkielisten opiskelijoiden osuus oli 12,9 prosenttia ja Vantaalla 8,9 prosenttia. Helsingin seudun ulkopuolella muunkielisten osuus on alle 4 prosenttia.

Helsingissä toimivassa ammattikorkeakoulutuksessa opiskeli 1 782 äidinkieleltään muun kuin suomen tai ruotsinkielistä, eli 8,9 prosenttia koko opiskelijamäärästä. Espoossa muunkielisten opiskelijoiden osuus oli Helsinkiä korkeampi, 12,8 prosenttia. Helsingin osuus koko maan muunkielisistä ammattikorkeakouluopiskelijoista on neljännes.

Helsingissä toimivassa yliopistokoulutuksessa opiskeli 2 414 äidinkieleltään muun kuin suomen tai ruotsinkielistä vuonna 2008 eli 5,6 prosenttia koko opiskelijamäärästä. Yliopistokoulutuksessa muunkielisten opiskelijaosuudessa on vähiten

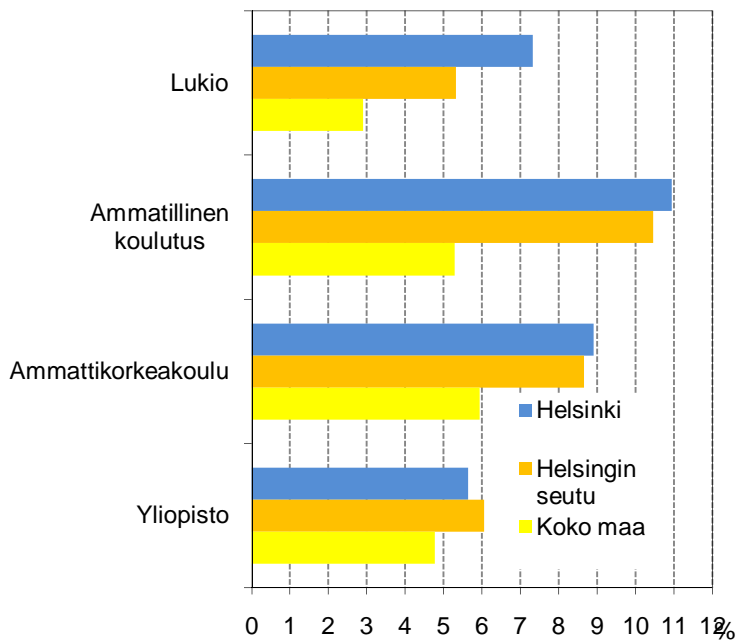
eroa Helsingin ja muun Suomen välillä. Espoossa muunkielisten yliopisto-opiskelijoiden osuus on Helsinkiä suurempi (7,3 %). Koko maan muunkielisistä yliopisto-opiskelijoista kolmannes opiskelee Helsingissä.

Viime vuosien aikana muunkielisten opiskelijoiden määrä on kasvanut Helsingissä nopeinten ammattikorkeakoulutuksessa: 54 prosenttia vuosina 2005–2008, kun koko opiskelijamäärä on kasvanut vain pari prosenttia. Myös koko maassa ammattikorkeakoulutuksessa on vastaava kehitys. Yliopistokoulutuksessa muunkielisten määrä on kasvanut Helsingissä samana aikana 17 prosenttia koko opiskelijamäärän vähetessä 10 prosentilla.

Lukiokoulutuksessa olevien muunkielisten määrä on kasvanut vain hieman kaikkia opiskelijoita nopeammin, 5 prosenttia vuosina 2005–2008. Ammatillisella toisella asteella muunkielisten kasvu on ollut kovempaa; samana aikana 31 prosentin kasvu, koko opiskelijamäärän kasvaessa 10 prosenttia.

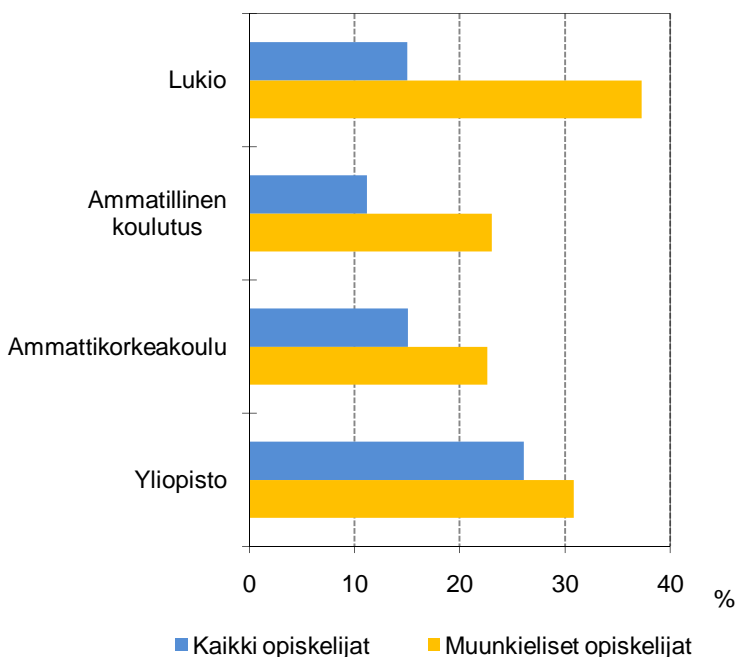
Muun kuin suomen tai ruotsinkielisten yleisin kieli on venäjä sekä toisella asteella että korkeasteella. Toisen asteen koulutuksessa toiseksi yleisin kieli on viro, mutta korkea-asteella viroa yleisemmät kielet ovat kiina ja englanti.

Kuvio 36. Äidinkieltään muun kuin suomen tai ruotsinkielisten osuus kaikista opiskelijoista tutkintoon tähtäävässä koulutuksessa Helsingissä, Helsingin seudulla ja koko maassa vuonna 2008

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 37. Helsingin osuus koko maan kaikista opiskelijoista ja muunkielisistä opiskelijoista eri koulutusasteilla vuonna 2008

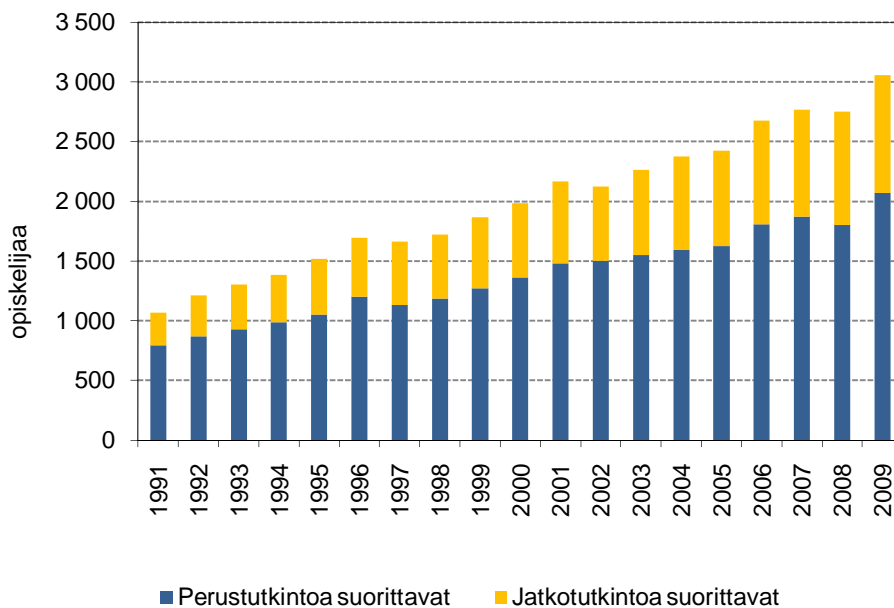

Lähde: Tilastokeskus

Kansalaisuuden mukaan tarkasteltaessa pääkaupunkiseudun kahdeksassa yliopistossa suoritti vuonna 2009 3 056 ulkomaan kansalaista tutkintoa, heistä 987 eli kolmannes oli jatkotutkinto-opiskelijoita. Kaikista opiskelijoista ulkomaan kansalaisten osuus oli noin 5 prosenttia, jatko-

opiskelijoista 12 prosenttia. Puolet (49 %) opiskelijoista oli eurooppalaisia, yli kolmannes (37 %) aasialaisia, kuusi prosenttia afrikkalaisia, vajaa neljä prosenttia Pohjois-Amerikasta ja vajaa neljä prosenttia Etelä-Amerikasta (Kota, opetusministeriö).

Kuvio 38. Tutkintoa suorittavat ulkomaiset opiskelijat pääkaupunkiseudun yliopistoissa vuosina 1991–2009

Mukana HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, TeaK ja KuvA.
Lähde: Kota-tietokanta, Opetusministeriö

13. Tiivistelmä

Vuodenvaihteessa 2009/2010 Helsingissä asui vakituisesti 41 735 ulkomaan kansalaista, mikä on 7,2 prosenttia koko väestöstä. Ulkomaalaistaustaisia oli 62 257 henkilöä eli 10,7 prosenttia koko väestöstä. Suurimmat ulkomaalaisryhmät ovat virolaiset ja venäläiset. Äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia puhui 59 573 helsinkiläistä, eli yli 10 prosenttia koko väestöstä. Suurimmat vieraskielisten ryhmät puhuvat äidinkielenään venäjää, viroa, englantia tai somalia.

Vieraskielisen väestön ennustetaan kasvavan noin 68 000 henkilöllä vuoteen 2030 mennessä. Tuolloin Helsingissä asuisi taustaltaan vieraskielisiä 128 000 eli 19,3 prosenttia asukkaista. Eniten Helsingissä kasvaisi venäjänkielisten määrä.

Vuonna 2006 ulkomainen tulomuutto kasvoi yli 1990-luvun alun korkeana pidetyn tulomuuton määrän. Vuonna 2006–2009 ulkomaan kansalaisia muutti Helsinkiin vuosittain keskimäärin 4 677, mikä on yli 1 400 henkilöä enemmän kuin 1990-luvun huippuvuosien. Ulkomailta Helsinkiin muuttavista ulkomaankansalaisista suurin ryhmä on EU-maiden kansalaiset, joiden osuus oli yli 40 prosenttia.

Lähtömuuttajien määrät vaihtelevat vuosittain enemmän kuin tulomuuttojen määrät. Vuonna 2009 Helsingistä ulkomaille muutti 3 117 henkilöä, joista ulkomaan kansalaisia oli 1 078. Ulkomaalaisista muuttajista 62,2 prosenttia muutti EU-maihin.

Vuodesta 1993 asti tarkasteltuna vuonna 2008 ulkomaankansalaisten nettomuutto Helsingin ja muiden alueiden välillä kääntyi negatiiviseksi ensimmäistä kertaa.

Helsingin ulkomaalaisväestö on ikärakenteeltaan nuorempi kuin koko kaupungin väestö. Vieraskielisillä väestön suurimmat ikäluokat ovat nuorissa työikäisissä ja lapsissa.

Vieraskielisten syntyvyys on korkeampaa kuin koko väestön ja vieraskieliset äidit synnyttävät hieman nuorempina kuin koko väestön äidit. Ikärakenne, samoin kuin syntyvyyskin vaihtelevat paljon kansalaisuusryh-

mittain. Vuonna 2009 Helsingissä oli 14 835 perhettä, joiden puolisoista ainakin toinen oli ulkomaan kansalainen. Suomen- ja ruotsinkieliset naiset avioituvat suomen- ja ruotsinkielisiä miehiä useammin vieraskielisen puolison kanssa.

Ulkomaalaisasuntokunnat asuvat muuta väestöä useammin vuokra-asunnoissa. Ulkomaalaisasuntokunnista 76,4 prosenttia asui vuokra-asunnoissa vuodenvaihteessa 2008/2009. Omistusasumisessa ulkomaalaisten osuus on pienempi, sillä 17,4 prosenttia ulkomaalaisasuntokunnista asuu omistusasunnossa. Ulkomaalaisista 24,2 prosenttia asuu ahtaasti, kun kaikista asuntokunnista vastaava osuus on vain 9,9 prosenttia.

Ulkomaalaistaustaisen väestön työllisyysaste oli 52,9 prosenttia vuodenvaihteessa 2007/2008. Työttömyysaste oli Helsingissä 15,8 prosenttia. Määrällisesti ulkomaalaistaustaisia työttömiä oli Helsingissä 4 548, mikä on lähes neljännes koko maan ulkomaalaistaustaisista työttömistä.

Helsingissä asuvista 15 vuotta täyttäneistä vieraskielisistä 40,5 prosentilla oli peruskoulun jälkeinen tutkinto vuoden 2008 lopussa. Toisen asteen ammatillinen koulutus oli 13,3 prosentilla ja korkea-asteen koulutus oli rekisteröitynä 19,5 prosentilla vieraskielisistä.

Helsingiläisissä lukioiden vieraskielisiä oli opiskelijoista 7,3 prosenttia ja ammatillisessa koulutuksessa 11,0 prosenttia. Ammattikorkeiden opiskelijoista vieraskielisiä oli 8,9 prosenttia ja yliopistojen 5,6 prosenttia vuonna 2008.

Lähteet

Helsingin kaupungin tietokeskus, vieraskielisen väestön ennuste
 Tilastokeskus, väestötilastot
 Tilastokeskus, koulutustilastot
 Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto
 Tilastokeskus, asumisen tilastot
 Tilastokeskus, väestölaskenta
 Opetusministeriö, Kota -tietokanta
 Sisäasiainministeriö, maahanmuutto-osasto, pakolaistilastot
 Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto

Käsitteet ja luokitukset

Tilastoitavaan väestöön kuuluu Helsingissä vakituisesti asuva väestö. Ne henkilöt, joilla on ollut kotipaikka Helsingissä tilastointipäivänä kuuluvat tilastoitavaan väestöön riippumatta kansalaisuudesta. Ulkomaalaisella on kotipaikka Suomessa, jos hänen oleskelunsa on tarkoitettu kestämaan tai on kestänyt vähintään yhden vuoden. Turvapaikanhakija saa kotipaikan vasta kun hänen hakemuksensa on hyväksytty. Kiintiöpakolaiset ja turvapaikan saaneet pakolaiset kuuluvat siis kotikuntansa väestöön. Helsingissä asuvat vieraan valtion lähetystöön, kaupalliseen edustustoon tai lähetetyn konsulin virastoon kuuluvat henkilöt sekä näiden perheen jäsenet ja henkilökohtainen palveluskunta eivät kuulu Helsingin väestöön, elleivät ole Suomen kansalaisia.

Syntymämaaksi tilastoidaan se maa, joka on ollut äidin vakituinen kotimaa lapsen syntyessä. Ulkomailla syntyneissä voi olla mukana kansalaisuudeltaan suomalaisia, kuten Suomessa syntyneissä on ulkomaan kansalaisia.

Vieraskielisiin kuuluu kaikki muut kuin suomen-, ruotsin- ja saamenkieliset. Ulkomaalaistaustaiset, joiden äidinkieli on suomi, eivät kuulu vieraskielisiin. Äidinkieli rekisteröidään tilastoihin samalla kun vanhemmat ilmoittavat lapsen nimen.

Ulkomaan kansalaisella tarkoitetaan Suomessa pysyvästi asuvaa henkilöä, jolla ei ole Suomen kansalaisuutta. Kansalaisuudella tarkoitetaan jonkin maan kansalaisena olemista. Yleensä kansalaisuus saadaan syntyessä, mutta sen voi myös vaihtaa muuttaessa toiseen maahan. Yhdellä henkilöllä voi olla useamman maan

kansalaisuus. Jos kansalaisuuksista yksi on Suomen, henkilö tilastoidaan suomalaiseksi. Jos henkilöllä on useita ulkomaan kansalaisuuksia, hänet tilastoidaan sen maan kansalaiseksi, jonka passilla hän on tullut maahan.

Ulkomaalaistaustaisella tarkoitetaan ulkomaiden kansalaisia ja ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia yhteensä. Ulkomaiden kansalaisissa on mukana myös Suomessa syntyneitä. Ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset sisältävät niin suomalaiseseen perheeseen ulkomailla syntyneet ja takaisin Suomeen muuttaneet, kuin ulkomaalaiset, jotka ovat muuttaneet Suomeen ja vaihtaneet kansalaisuutensa Suomeen.

Luvussa 11 käytetyt aluejaot

Syntymävaltio

Suomi = Suomessa syntyneet muun maan kansalaiset

Ruotsi

Muu Pohjoismaa = Tanska, Norja, Islanti

Muu Länsi-Eurooppa = Alankomaat, Andorra, Belgia, Britannia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Luxemburg, Malta, Monaco, Portugali, Ranska, Saksa, Sveitsi

Baltian maat = Viro, Latvia, Liettua

Venäjä ja entinen Neuvostoliitto

Muu Eurooppa = Albania, ent. Jugoslavia, Serbia & Montenegro, Kroatia, Slovenia, Bosnia-Hertsegovina, Makedonia, Bulgaria, Puola, Romania, Unkari, ent. Tšhekkoslovakia, Slovakia, Tšekki, Valko-Venäjä, Ukraina, Moldova

Pohjois-Afrikka = Algeria, Libya, Marokko, Tunisia, Egypti

Muut Afrikan maat

Pohjois-Amerikka = Yhdysvallat, Kanada

Latinalainen Amerikka = Keski-Amerikka ja Karibia, Etelä-Amerikka

Lähi-itä = Irak, Israel, Jordania, Libanon, Oman, Saudi-Arabia, Syyria, Turkki, Jemen

Kaukoitä ja muu Aasia = Iran, muut Aasian maat, Euroopan ulkopuoliset entiset NL-maat

Muu ja tuntematon = syntymävaltio tuntematon + Australia ja Oseania, entinen Itä-Saksa, Färssaaret, Gibraltar, Huippuvuoret + San Mayen, Liechtenstein, San Marino, Vatikaani